Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарчу Советан Министрий Советен орган («СВЕТ»)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 71 (6177). | ШИНАР, 13 июнь 1972 шу. | 2 кеп. | Газет арадуьлу 1923 шера денз

ЮРТБОАХАМА ТЕХНИКАХ ДИКАГIА ПАЙДА А ЭЦАРГБА, ЛОРА А ЕРГЬЯ ВАЙ!

МЕХКА БЕРРИГАЧА МЕХАНИЗАТОРАШКА КИРОВОГРАДСКИ ОБЛАСТА КОЛХОЗИЙН СОВХОЗИЙН МЕХАНИЗАТОРАША ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

ЧIогIа творчески дог айдена къахьег орден лелаеча Кировоградски областа юрта боахама къахьегамхоша шеслагIча пятилетке юрта боахама валовой продукци 20—22 процент дукхагIа яккхеи къахьегама овсарле 37—40 процент лакхъеи декхар оттадьча КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхочашъеш.

Ерригa культураш чIогIа хьувкъаяра, даьтта кхийола продукташ пачхьалкхента йоккара декхараш кхочашдара, хьайбаш доахъарда Iалашдара партийни организацешка хьалхе а лелаеш кIезига яха тIабахийтанзар 1971 шера областа колхозхоша, совхозий болхлоша, специалисташа. ДIадальча шера хIара гектара тIара 32,6 центер ялат даьккхар, хIаьта дукхача боахамаша гектара тIара 40—50 центнер а даьккхар.

Уж толамаш доахача керттера даькъа лаьцар колхозийн совхозийн механизаторша. Техникех лакха овсарле йолаш пайда а эцаш, дикагIйола агротехника кхетамца юкъе а йоалаеш, дукхача тракторни бригадий коллективаша шерагара шерага чIогIа хьувкъаю ерригa юртбоахама культураш.

Царна юкъе я шоаза Социалистически Къахьегама Турпал А. В. Гитялов, Социалистически Къахьегама Турпалаш В. И. Моторный, Я. Г. Кожухарь, С. О. Гончарко, С. А. Чернобай керте латта бригадаш.

Областа бIаьн болча механизорашa хьинаро къахьегара хьоакхамаш тел, техникага геттара болх дика байтара совгIа, из лорие а хов царна, дукхача шерашка машинашн механизмаши лорадарг за а къахьегам а ца кхобеш. Масала, 15 шу хьалха хийцаь хьехнара МТЗ-5 яхача тракторца хIара шера доккхий толамаш доах Маловисковски района «Памят Ленина» яхача колхозерча 1 класса тракториста Социалистически Къахьегама Турпала В. С. Прибега. ДIадахача шера 133 гектар условни эхкаш даьд цо, балхаш дика а дешсивкиы задани 120 процент кхочаташ а ец. Техниках кхетамца пайда а эцаш, В. С. Прибега 400 килограмм доагори трактора ремонт яра хьахийна 250 сома маькха средствашн кхойир. Областе дика йовзаш я трактористий - машинистий В. Ф. Майданника, А. Г. Кривенко, Л. В. Ивановай, А. Т. Ковальчука, А. И. Зеленька, дукхача кхычар цIераш.

Партеи правительстваи геттара чIогIа йоахкою юрта боахаме Iилма-технически прогресс яра, колхозийн совхозийн производство балха овсарле лакха йолча машинашца Iалашъяра. Берригача механизаторий хьалхарча аргIанора декхар лоархI оала ерригача амортизационни хана эттара тIех балха овсарле йолаш хIара тракторга, хIара юртбоахама машинага болх байтар.

Тха областе дукха хIама даьд машинотракторни парка балха овсарле лакхъяра. Тракторни бригадаш чIогIагIъяй, кхочанхилла механизаторски кадраш кийтьай, уж дIатIачIоагIбарех цар профессионально говзал лакхъярех хьакъехьа болх бу. Колхозашкеи совхозашкеи хIара 100 трактора лоархIаш 180 тракторист-машинист кхоач. Цу берригача механизаторех 60 процент 1-чеи II-чеи классай квалификаци йолаш ба.

Хоаш мадарра, болх бергболча ерригача амортизационни хана машинаш йохаргйоацаш, хIаьта ишта йIаьххача хана а дергIа а болх бергйолаш хIама дулу технически гIулакх дара дика оттаьча система лара тIа. Цун къаьстта лоархIам бу оаха. Мастераша - малаячнкама цIенхаштта наыагIа кхочам ду технически гIулакх технически диагностика юкъейоалаеш, хан - хана хьож трактораш кхыча машинашкеи.

Областе боккха теркам тIабохийт юрта боахама ремонтни база дегIайоалаяра, ремонт яра прогрессивни формаш юкъейоалаяра, машинаш нийсса а кхом беш а лораяра. ХIана хIана ца эшаш деррига боахамаш юртбоахама техникана текущи ремонт яра эшата мастерскешца Iалашдаь да, дукхагIйолча тракторни бригадашца я технически гIулакх дара пункташ, техника дIаоттаь лоаттара 70 процент долча боахамашка хьаьтьай кIийле чIогIа йола площадкаш, хьалъеш я кхоаленаш. Цо дикка тоаергда машинаш лораялга, ремонт ярга дIайолха расходаш кIезигъергъя, цар балха ха йIаьхъергъя.

Из дар бахьан долаш трактора дийнаь беш бола болх укх тIеххьарча шиъ шера бархI процент лакхбелар, хIаьта машино-тракторни парк тоаерген технически гIулакх дартеи дIайолча средствашка 28 процент лохъелар.

Колхозашкеи совхозашкеи машинаш техникски кийча хулга лаьхдача «Сельхозтехника» лоархIам хIара шера лакхлу. Тайп-тайпарча машинаштеи цар агрегаташтеи ремонт яра специализаци яь цун мастерскеш пятилетке 14-нега ра 22-нега кхоачаргья. Из деш къаьстта теркам тIабохийт агрегаташтеи узлаштеи еш йола ремонт дукхагIъяра, ремонт дергIа хилийтара, «Сельхозтехникас» кхыдола гIулакхаш дара.

Юртбоахама производства эффективность дIахоа лакхъяра дикка лоархIаме резерв я прогрессивни технологеш, комплексни механизаци, Iилмана карагIдьнаерашн дикагIйола опыт юкъейоалар. Областе шерра яьржай юртбоахама балхаш дара поточни методаш. Поточан хьесапе ялат чуэц кхьаи хана чах каг а йоалийха 68 процент долча лаьтта, кулгашца ялы тIа цIен а ца еш цхьан хана иун йоархIаш хьа а гулъеш шейара силосе чуэц 66 процент. ДукхагIа дарташ да совах яр, баьца хьеар дакхар, активни вентиляцеца йоаз йоахьар санна йолча прогрессивни способашца доахъар кийчдеш.

СССР хьаьь 50 шу дизара мадоаттIара нахьадахара тIехьарча деррига халкъа социалистически яхьа юкъе а даха, областа юрта боахама болхлоша дIахо а даьттарен хьайбашкарен йоала продукташ дукхагIа яхарах пачхьалкхента йоххаран шерра къовсам лоаттабу. Шоай хангахьа а дика а дIайийнай дика кийчдаьча лаьтта юртбоахама ерригa культураш, бошха болх бу дIайийначча культурашка хьожаш, боьоца кийчъю йоа чуэца техника, ялат чуэца комбайнаш, жаткаш, кхыйола хьувкъам чуэца машинаши транспортни средстваши.

Вай советски Даьхена тIа-тIа дукхагIа ялат, лаьттанцарен хьайбашкарен йоаха кхьйола продукташ ялар юрта боахама болхлочун эттара тIехдола декхар да. Бакьда из декхар кхочашдургдац кхетамца, балха йоахха овсарле хургйолаш тракторех, комбайнех, автомобилех, колхозашкеи совхозашкеи йолча ерригача машинехи механизмехи пайда ца эцача. Нагахь санна вайна юрта боахаме ерригача техникага везаь хаттаргйоацаш, балха лоха овсарле йолаш болх байта могe, тIаккха цо йоаха экономически эффект хургьяц, юртбоахама ерригa продукташ дукхагIа яха, царга дIадодар лохде йиш хургйий яц.

ПРЕССА ХЬУВКЪАМ БАХЬАН ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМЕ

Мехка кхашка хьувкъам бахьан лоаттабеча къовсама фронт шерруш латт. КПСС XXIV съезда решенеш кхочаш а еш, пятилетка шоллагIча шера ялати лаьттанцара йоала кхьйола продукци дукхагIа яккхар дукха тIехьатетта йиш йоаца кхашкара деррига балхаш махуйла леацагIча хана чакхдаха гIерт юртара коммунисташ, юртара берригa къахьегамхой. Колхозашн совхозашн культураш толамца дIайийна йоалаш йоахк, шерагIа дарж дIайийнача культураш деш дола гIулакхаш. Вай промышленносте тIа-тIа дукхагIа хIанзара техникеи удобренеши лоаттаю юрта. Юрта боахам дIахо а дегIабоалабара деррига халкъа декхар кхоачашдара пхаш оарцагIдоахача боккха лоархIам болаш я советски пресса.

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои дукха ха йоацаш тIайийцар «1972 шера хьувкъам чуэцилгеи юртбоахама продукташ кийчъелгеи Iалашдара хьакъехьарча гIулакхех» бола сецам. Кепайоазоно, телевидене, радиос чIогIа дIадоваийта деза из боккха лоархIам бола документ, хадданза тIахьожам лоаттабо беза белгалдаьха гIулакхаш кхочашдар шоаех тийша йолча ерригача участкашта. Керттера де лорхIар да хьувкъам хьаьжкебар, беза чуэцар, лорабар, юртбоахама продукташ эцара пачхьалкхен планаш кхочаш а яр.

Юртарча къахьегамхой ахь коллективно вIаштIехьйоаккхар а йолаш, пресса декхарийла я кхашкара балхаш мишта лел масса а багIоррахьа дуаца, дикагIа долча боахамий, бригадий, звеной опыт дIайовзийта, производства эффективность лакхъяра тIо деш дола керда, прогрессивни хIама практикана юкъедоаладе. Хилалаттарахна шоай къахьегама шефдаш бокъоица, шоаш хаьара новкар, ахархой ахьах йола аналитически корреспонденци е репортаж, техниках мишта пайда эц хьожаш я юртарча корреспондентий рейд — уж а кепайоазон, телевидене, радио вIаьхийча творчески арсеналера дукхха хьийола балха формаш а гIулакх до оттаь хила еза.

Краснодарски края газеташ тIеи телестудо передачашцеи деналдолаш бокъоица дедгара денга хьахьувкх хIара гектара тIа лакха хьувкъам кхебара тIехь Кубана къахьегамхоша лоаттабу къовсам, яхье баьшарашa вIаши ду новкъостал, дIадийнар кхы а дукхагIа хьувкъардолаш кхаш тоадара пар творчески лехараши наькъаши. Украина республиканска областнойн кепайоазоно вIаштIехьаькхай хьажкIаш кхерий перекличка. Белоруссе пресса кхетамца дуац хьувкъам агротехнически инженерии Iалашбарца дуваадениа дешаш. Кхашка деш латта балхаш шоай хацнахьа дувца а дувцаш, нуйца колхозийн совхозийн экономика чIоагIъяра, производствана интенсификаци яра керттера проблемаш юкъалга вIаштIехьдаькхача дукхача газетий редакцешa дер ийса гIулакх да.

Парте XXIV-ча съезда КПСС ЦК лоча Отчетни доклада тIа ков. Л. И. Брежнева белгалдаькхад кIанзарча пятилетка белгаляьккха тIаккхета юртбоахама продукци ерригa а къахьегама овсарле лакхъяра чотал яккха езаш хилар. Цудухьа къаьстта лоархIам болаш да юрт кхы а дикагIа технически Iалашъяра, кхашкеи хьайбай боахамеи комплексни механизаци яра, лаьттанаьта химизаци мелиораци яра, боахамашта доал дарец къахьегам вIаштIехьбаккхарен система эргалькха тоаяра декхарий кепайоазоно, телевидене, радиос хадданза теркам бар. Цу дешашка тахановара практикаца органически дувзаш хьажа веза, яьхача результатий анализ яр меттел, уж мишта яьхай а хьожаш. Къаьстта теркам тIабахийта беза кIезига хIама дIа а дохийташ дика хьувкъам кхебеча, продукцега дIадодар хадданза лохдеча ахархой опыта.

Къахьегама овсарле лакхъеча керттера лоархIам болаш да техниках бизза пайда эцар. Пресса керттера декхар да ерригача колхозашка, совхозашка, заготовительни транспортни организацешка хIанз машинаша эггара дукхагIа болх бейта вIаштIехьдаккхар. Хьувкъам чуэцара мишта кийчъю технически средстваш? Дика вIаштIехьдаьккха дий кхашкарча машинашта гIулакх далгеи боахамаш запасной оттхалашца Iалашделгеи? Раьза бий механизаторашн кхашкарча станаштеи общественни кхача вIаштIехьбаккхараи? Газеташи журналаши дIакхоачийтий царга, агитатораш, культпросветучреждениеш торговлеи болхлой болхий цига? Из деррига а газетий, телевидене, радиос йоакхо еш дола гIулакх а хиина дIаотта деза. Цхьан хана хьожа деза промышленносте ахархой заказаш мишта кхочашду, машинаш, запасной оттхалаш, удобренеш, баьцовгIаш агротехнически лорадара средствани дIакхачийтара графикаш йохаль моттигаш гучаяха а шерра дIайовзийта а еза.

Бакъда пресса хIанз а массанахьа эцац пайда хьувкъама тIехьа лоаттабеча къовсама еча общественни воздействе ший теракаш. Масала, «Казахстанская правда», «Звезда Прииртышья», «Омская правда» яхача а Малхбален керттерча ялат кхоаеча районий кхыча цхьадолча а газеташа хIанз а кхочамболлаш дIайовзийтац Iилма лардаш тIа боахам лелабара боккха мах бола опыт, из юкъе йоалаелга ледара дуац. Моттигерча пресса кIезига юкъ даьтта леладара культура лакхъяра, механизаторий, къаьстта аьлча хьувкъам чуэца мехка масса а мIнитара цу районашка боагIарий, къахьегам вIаштIехьбаккхара хьалхарга латта проблемаш.

Юрта къахьегамхоша лоаттаеча ахьe маьха денал дола вожакаш а хиина дIалайттаб коммунисташ. Пресса лоархIаме декхар да хьувкъам чуэцача укх сагетача хана партийни организацей балха методий, политика — кхетама балха опыте, ахархошта моральни материальни поощрени яра гIулакхий эффективноста кIоаргга анализ яр. ХIаьта цхьадолча газеташа хIана а кхочамбу культураш дIаюнча, царна гIулакх доча лаха цIераш хьокхамаши таламаста дувцача, бакъда юрта коммунисташа беча организаторски балха чулоацам гуча ца боаккхача «оперативни» оалача заметкех. Хьувкъама тIехьара юртарча къахьегамхой къовсам кIоаргагIа буцара журналисташ масса ергIорахьа кийчбе беза. Кадрай профессиональни экономически дешар вIаштIехьдаьккхача, юрта боахам лелабара Iилма лардий, партийни балха опыта знанешка уж кийчъеча редакцей практика мамотга хьаллана йоагIа.

Пятилетка шоллагIча шера хьувкъама тIехьа деррига хьаькъо лоаттабеча къовсаме пресса декхараш сий долаш бехктокхамеи да. Из декхарийла а мехка юртбоахама продукци дIахо а дукхагIа яккхара хьинаре гIо де.

(9 июне арадьннача, «Правда» передовой).

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

Корта бохабеш мелараи алкоголизмаи духьалара къовсам чIоагIбара де дезарех

Цу деша хьакъехьа КПСС ЦК тIейийдача сецам тIа союзни республикай компартей ЦК-аш, крайкомаш, обкомаш, горкомаш, парте райкомаш, юкххьанара партийни организацеш декхарийла яьй корта бохабу маларaш меларaи алкоголизманеи духьал хьайдаи тIагIерттая къовсам лоаттабе, коллективашкеи нах бахача моттигашкеи массово-политически культурно - кхетамеи болх шерра боаржабара хьадда йола мероприятеш оттае, алкоголя духьалара пропаганда чIоагIъяра, алкоголь тIехъаькха делаеш болчарна общественния административни воздействе эффективность лакхъяра.

СССР уахцIено лорадара Министерствана, СССР Министрий Советерча печата йолча Комитета, телевиденеи радиовещанеи СССР Министрий Совета Пачхьалкхеи комитета, СССР Министрий Советерча кинематографена йолча Комитета, СССР культура Министерствана, СССР Министрий Советерча физически культураи спортаи йолча Комитета, «Знание» Ерригсоюзни общества, центральни моттигерчеи газетий журналий редакцешта тIадиллад алкоголя духьалара пропаганда чIоагIъяра духьа, нахьа уахцIенонна, бераши кхелатораши хьалхахебара, ерригача советски обществана корта бохабу маларaш меларaша деш дола Iалаьмате доккха зулам дIадовзийтар духьа печатах, радиохи телевиденехи, кинох, оргдешни мероприятех, лекционни пропагандах, физически культурахи спортахи кхы а хьинарегIа пайда эцилга.

СССР уахцIено лорадара Министерствана, СССР просвещене Министерствана, СССР педагогически Iилмай Академена, профессионально - технически образованена йолча СССР Министрий Совета Пачхьалкхеи комитета, ВЦСПС-неи ВЛКСМ ЦК-неи цхьана тIадиллад алкоголя духьалара пропаганда системагIен дена багIем болх беш болеи нагирхой хьалкхебареи хьакъехьа предложенеш оттае а уж кхочашъелга Iалашъде а.

КПСС ЦК-ас къахьегамхой депутатий моттигерча Советий исполкомаш профсоюзаш, комсомольски, физкультурни а кхыча общественни а организацешца цхьана, предприятеи учреждени кулгалхой декхарийла баьб мукъачеи цIой дездечеи денешка къахьегамхоша культурни саланIар вIаштIехьдаккхилга тоадара де деза гIулакхаш чакхдала.

Из де лаьрхIа оттае а чакхьяха а еза къахьегамхоша сагдоIаргдола городашта арахьара базаш дукхагIа хилийтара мероприятеш, къаьстта аьлча, берашта гIулакх деча мукъа йолча хана пионерски лагерех пайда а эцаш, салоIеча городашта арахьарча зонашка Iалашйо деза кхы тIа лыжни базаш, катокаш, кинофильмаш хьокхаргдола павильонаши площадкаши, читальнеш, лодкай станцеш, спортивни культурно - бытовойи инвентари туристически снаряжени прокатa тела пункташ хьаеллийга, спортивни площадкаш, теннисни корташ, катокаш и. кх. дI. дукхагIа хилийтара гIулакхаш чакхдала деза, колхозашкеи совхозашкеи, городий посёлкий, нах бахача кварталашка.

СССР культура Министерства, СССР Министрий Советерча кинематографена йолча комитета тIадиллад кинотеатрашка, лакхехьарчеи юкъерча специальни дешара заведенешка, санаторешка, салаIара цIеношка, пансионаташка, паркашкеи арахьарча площадкашкеи корта бохабу маларaш меларахи алкоголизмахи дола зулам хьагойташ дола Iилма-популярни документальни киинофильмаш мах боацаш хьокхийта вIаштIехьдаккхар.

ТЕХНИКА ТОАЯЬ ЯККХА

РЕЙД

Дукха ха йоацаш гурахьа дуъ ялат чуэца доладе. Цудухьа ер ха къаьстта бехктокхаме я юрташкарча къахьегамхошта. Ца дойташ ялат хаиккахьа, цIена чуэцара оарцагIйоала беза берригаш а. Хьожаргда вай МалгIабика района боахамашка мишта кийчо ю цу лоархIамеча гIулакха.

Тхо да «Ингушский» совхозе. Iуйрийна 8 сахьат даьннадар тхо цига дIакхаьчача, совхоза директори парткома секретари боацаш бар. Цхьабакъда, тхоашта эшача специалисташта тIаннйсделар тхо — керттерча агронома ков. Гандалоевни керттерча инженера ков. Бузуртановвеи.

— Ялат чуэца маца долалургда ю? Мишта укх шерара хьувкъам? Декхараш кхочашдулургдий шоаш? — Оаха дьхча хаттарашта жоп делар тхона совхоза керттерча агронома Гандалоев Iийсас:

— 25 июне доладергда оаха ялат чуэца. Эггара хьалха 1640 гектара тIара гурахьеш, 405 гектара тIара бIаьстийн дIабийна мукх чуэца болабергба. ПланагIа хIара гектара тIара 18 центнер безача 19 центнер мукх чуба социалистически декхар тIаийца оаха. 4 эзар гектара тIа кхачаш латт «Безостая-1» фух дола кIа. Из оаха хIадух дукха ха я. Цул совгIа укх шера эггара хьалха 170 гектара тIа «Аврора» фух дола керха тайпа кIа дIаийнай совхозо, 300 гектара тIара юни 330 гектара тIара гоашн чуэ езаш я.

ДIадаха Iа шайла хилярах 370 гектара тIара «Безостая-1» фух дола кIа, 360 гектара тIара мукх бохьабарах шолхлеш къахьега дийзар тха юха лаьтта аьха а аька бIаьсти буа мукх дIабуаш.

— Укх шера тхона ма хетта хьийхкъадац ялат Долчча тайпара аьла, юккьера хьувкъам чубахьаргба. ГрафикагIа 10—12 дийнахь чуэца беза 6,8 эзар гектар тIара хьувкъам, — йоах ков. Гендалоева.

Бе безаш дукха болх ба. Кийча йий-теш юрта боахама техника?

Духхьал ка бола ялат чуэцара 36 комбайн 12 жаткаш я совхозе. МалагIча хьал тIа я уж? Пиъ соалкен бъ укх шерен бархI комбайн еаь совхозе. Уж йоацаш, совхоза керттерча инженера маьххара, 9 июне 22 комбайн тоаяь яьннар совхозе. Цхьабакъда, тоаяьча 19 комбайна мера оттаяьцар акташ. Царех «СК-4» яха нах комбайн центральни хьаттен йиъ № 4 йолча отделенеи латт. ХIаьта йиъ комбайн комбайнерaша Ю. Эрсеноева, Н. Энгеноева, И. Долова, В. Центроева чу а йига шоай кошка дIаоттаяй. Йиъ комбайн сенажа люцерна хьоакхаш я.

Иштта цхьаннахьа йоацаш комбайнерaша чу юрар чуйигай, хIаьта юкъейисараш совхоза кхоа отделенешкеи латт. Тоаяй яхаш совхоза кхо лаьтта пхи комбайн электрооборудовани дIаоттаянза яр.

— ДIаоттайой а шоллагIча дийнахь электрооборудовани йоацаш-м хургья. Цудухьа комбайнерашка шоай кошка дIауттаяйт рада ремонт яь комбайнаш, — йоах ков. Бузуртанова. Механизаторaш шоайла ца теширга мара кхы фу лархIа доагIа цох? Общественни рузкъа лорадара, кхомбера бола нар сацхитам лаьхбо беза, комбайнаш дIаоттIаь лоаттаю лаьрхIа моттиг хила еза.

Май бутт боалехьа ерригa комбайнаш тоаяь яха езаш бар «Ингушский» совхоза механизаторaш. Цхьабакъда, 9 июне тхо цига долаш ремонт е езаш йисараш кхы а пхи комбайн яр. Царех шиъ капитальни ремонт е езаш яр.

Маца тоаяь дергда цо уж? — аьнна хаьттар оаха керттерча инженерага.

— 20 июне, — жоп делар цо.

— Комбайнашта ремонт яра графек хIана кхоачадаьдац оаша?

— Фу дергда, дIаоттае мийча оттхалаш йоацаш кIалдисад тхо. Кийча оттхалаш ца хилаpо тIехьабоаккх тха болх, — бехказ вуал ков. Бузуртанова. Республиканска «Сельхозтехника» объединене ше дахьийта хьахат хьадьеккхар цо.

31 тайпара оатхалаш йийхача 8 тайпара мара еннац. «СК-4» яхача комбайна йиъ камера заказ даьдар, ца] мера яйтаяц. ХIаьта чIогIа эшача (дефицитни) яхайтта оатхала даь заказ вIалла кхоачаш ца деш дитад. Иштта итт кожух яла езача цхьаккха а еннаяц. Саггота скороста йиъ коробка нийшар тхона. Цхьабакъда, «Сельхозтехника» объединене (начальник ков. Атанесов) новкъостал дарах тийшар кийчагIа лисар морг лархIа могаргда, — йоах «Ингушский» совхоза керттерча инженера Бузуртанов Хьусена.

— ТIаккха ремонт йиза йиса яьх комбайн мишта тоаергья оаш? — аьнна хаттар дича.

— Тхоашка йоаца оатхалаш лоллаэдошкара ех е цхьа болх баьчарех шоалагIа пайда эц. Иштта цхьаццa оахал бу—кх, яха дешеш да хьахоаим дараш.

— Укхаза' ала деза, нагахьа санна жаткаш, мукъ чухуьа миншаш тоаяьяле, гурахь дуъ ка бола ялат чуэцаргдолча комбайнашта ремонт яра болх бо вIаштIехьбаькхаб «Ингушский» совхозе.

«Ингушский» совхоза кулгалхошта дика хоа ялат чуэца ха торгагIертагтеи комбайнашта ремонт яра график шоаш 86 процент мара кхочаш ца каьгеи. Техникана ремонт ерга во лелара бахьан механизаторашта юкъе яхь ца йоаржаяр, производственни болх кхетамца вIаштIехь ца бакхкар да. Уж кхоачамбоацараш ца гуш вац совхоза директор, Гетагажев.

Кхы дикагIа делаш гIулакхаш «Кавказ» колхозе а. Колхоза керттерча инженера Зрянин Петр Владимировичаца къамаьл хилар тха. 16 ка бола ялат чуэца комбайн я колхозе. 9 июнь тIа кхоачаш «СК-4» яха бархI комбайн мара ялар цига тоаяь яьнна. 31 мае района ЦСУ цар еина сводка 8 комбайн тоаяй аьнна яр. ТIаккха яйс дийнахь кхы цхьаккха а комбайн тоаяь хIана яьккхац оаш, аьнна хаьттача, дIаоттае кийча оатхалаш яц ахаш бахьанаш доах ков. Зрянина.

— Республикански «Сельхозтехника» объединене 30 релерегулятора заказ еначча 2 релерегулятор мара яьйтаяц тхона. хIаьта ерригa комбайнаш аккумуляторaш йоацаш я, йолаш яраш къаьна е, пайдане яц. РазнорядкагIа 6 аккумулятор чийтаб, цхьабакъда сов йоккха хиларца комбайна тIа моттиг тоьаш царех аккумулятор дIаоттае. тракторашта мара пайдана яц уж. Иштта ялат хьеххачул тIехьагIа ца хьагуддеш волокуша тоха аьнна тросаш тоьаш е уж хьеда моттиг а яц тха, — яхаш-кх ков. Зрянин.

Цхьа комбайн вIалла да воацаш латтар. ХIаьта из тоае дага я лац уж цу тIа хоане комбайнер воацаш. Механизаторий лертIа йоакхо ца елга мара кхы фуд из? СШ-75 комбайна ремонт еш воллар комбайнер С. Шовхалов. Цунна тIо деш вар Х. Идрисов. Массехк дa мара дац из цига механизаторалла балха вена. 30 шерал совгIа из болх бе стаж йолаш ва из. Цхьабакъда, шо дага яр из.

— Дими укхаза болх, бе соцаргвий хьо? — аьнна хаттар дир оаха.

— Хаац соъ-м. Дика хуле Iергва, ца хуле дIатIоргва, — аьлир цо. Колхоза механизаторий хьалхаш дIадовзийтадаш цуьна. Цудухьа йоах цо иштта. ВIалла кулг тоахаза латта комбайн тоа я яь, из цу тIа хоане безам болаш ба колхоза кулгалхой. Из хургдар мара дац, хIаьта комбайн хIана а тоаяйза латт.

Оттальча графикагIа 31 мае ерригa комбайнаш тоаяь яха хила еза «Кавказ» колхозе. Цхьабакъда, уж 9 июне а тоаянза яр.

— Маца дергда цо ремонт из? — аьнна иштта хаттар дича, «Ингушский» совхозерчар санна 15 — 20 июне яхаш ха ела «Кавказа» колхоза керттерча инженера ков. Зрянина.

ХIанз кхечаш латта гурахь дуъ ха бола ялат чуэцара мацара кийчо ерга белгаяь а долийтаца, района боахамий кулгалхой, партийни организацеш 10 июнь тIа кхоачаш ерригa техника, кийча хилийта декхарийла бяьбар КПСС горкома бюроси горисполкоми. Цхьабакъда, из сецам района совхозашеи «Кавказ» колхозеи кхоачашбац. Цар шоаш белгалъяьккхай шоашта меттача тайпара ха. Нагахьа санна КПСС горкома бюроси горисполкоми царна йиллаза ха 10 июнь ела 20 июне мара комбайнаш тоаяь йохаргьяц оаха, йоах цар. Шоай сецам кхоачаш хIана бац хьежача баккъдьа я парте горкоми горисполкоми.

«Сердало» газета рейдни бригада:

Х. СУЛТЫГОВ,
МалгIабика горисполкома председатель, халкъа тIаьхьожача комитета председателан заместитель.

М. ЧЕРТЕНКО,
«Ленина байракх» газета болхло.

Хь. БАЛАЕВ,
«Сердало» газета болхло.

Кагирхоша дизза дакъа лоацаргда

КПСС XXIV съезда решенеш кхочашъеча ма мотта дукхагIа къона болхлой, Iилмахой, инженераш, техникаш юкъе а оаш эффективность лакхъяра, Iилманатехнически прогресс сихъяра, чурча резервех дикагIа пайда эцара, материалашта кхоабара, кагирхой юкъеоаэра «Грозэнерго» районни энергетически управлене Iилма - технически творчества хьажар чакхдоаккхаргда. Кхаь этапах хургда из: «СССР хьаьь 50 шу дизара» хетадаь цхьоалагIа хьажар — 1971 шера октябре дезна 1972 шера декабре кхаччалца хурда; «Комсомола В. И. Ленина цIи ейна 50 шу дизара» хетадаь шоллагIдар — 1973 шера январе дезна 1974 шера июле кхаччалца; пятилетка чакхъяллара хетадаь кхоалагIдар — 1974 шера августе дезна 1975 шера декабре кхаччалца.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ХОАМ

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий районни, городской, поселкови, аульни, станични, юртий Советашка хоржамаш дарах йолча Положене 109 статьяга хаежжа Грозненски горисполкомо, Ленински, Заводской, Старопромысловски райисполкомаша решенеш а яь, кIирандийнахь 1972 шера 18 июне Грозненски городской, Ленински, Заводской, Старопромысловски районни Советашка дIабахачеи байначеи депутаташта меттел депутаташ хоржа лаьрхIаб укх хоржамий округошка гIолла:

Грозненски городской Совете:

№ 11 йола хоржамий округ (Заводской район);

№ 148 йола хоржамий округ (Ленински район);

№№ 176, 232, 259 йола хоржамий округаш (Октябрьски район);

№ 282 йола хоржамий округ (Старопромысловски район).

Районни Советашка:

№ 23 йола хоржамий округ (Ленински район);

№№ 21, 65, 71 йола хоржамий округаш (Заводской район);

СОВЕТСКО-ЮГОСЛАВСКИ ПЕРЕГОВОРАШ ЧАКХЪЯЛАР

9 июне Кремле дIайоладелар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина, СФРЮ Президентаца, Югославе коммунистий Союза Председательца Иосип Броз Титоца еш йола переговораш.

Вежарашха бераме, дубцар дика вIаши кхетадеш, дог цIена долча хьале переговораш еча хана новкъостаиха вIаши дугабьлар Советски Союза Коммунистически партенеи Югославе коммунистий Союзаи юкъера, Советски Союзаи Югославе Социалистически Федеративни Республикаи юкъера шин огIорахьа вIаши доттагIал тIехь цхьана леладу гIулакхаш дIахо а дегIадоалабарен кIоаргдарен дешай хьакъехьа. ОагIонаш хьежар вIаши хьаштдолча дунен халкъашта юкъерча лоархIамерча проблемашка а.

Переговораш еча хана оттайир советско-югославски коммюнике.

(ТАСС).

КОММУНИСТАША КХОАЧАМБОАЦАРАШ ГУЧАДОАХ

Вознесенски газ чакхйоахача завода болхлой собранера

Вознесенски газ чакхйоаха завод вай республикина къоьнаниеспредприяти я. Шалхача пятилетке болх бе йолаелла из х1инз а болх къонна хьалхьа яккхаза я. Из хьалхеча къахьегаш хиннаб вай мехка дукхача шийнгешкара меттел доьзох декъара бакъна нах а. Завод хьалхеча шин шерал сов1а болх беш хиннаб Болгарски Халкъа Республикера бахка новкъостий. Х1инз завод болх бе йолаеннача т1ехьаг1а царех цхьабараш д1абахаб. Дожаш — вай республика кхьача объекташка къахьегаш ба. Бакъда царнара буззьмаш хаийташ бан гавоншаш. Каст-каста д1а-юха кахьхаташ ухий. Цул сов1а вай мехкера дукккхача областашкара бахкна вурийтта къамех бола нах ба укказа ватIох оагIув тоха хьинаре къахьегаш. Иштта дукккханахьара хьаена я заводо отталь оборудоваш я. Цхьан дешаца аьлча предприяти интернациональни дарх1а эзаш я. Цуьтахьа геттаоз боккха доарх1ам болаш дар укх деношка цу заводе хиннача коммунистий юкъарча собране дийцар. Из хетаьна яр «Советски Социалистически Республикий Союза хьалх 50 шу кхзара кийча йраха бола КПСС ЦК сопам кхоачашбара ва зазарех» «Идеологически болх КПСС XXIV съезда решенешка хьежж х1ахо ч1оаг1б1ара дахьнечи областной партийни организацен декхарех» аха дешаш кийчача КПСС Нохч-Г1алг1ай обкома V пленума бахка итогашта.

ПРОИЗВОДСТВА КУЛЬТУРА ЛАКХЪЯРА

Бархlаг1а пятилетка толамца кхоачашьлай завода коллективо. Иштта пландаг1а доарх1ам хиначул сов1а продукци доахийтар газовикаша КПСС XXIV съезд хиннача шера а. Цо тешал ду вахьа творчески инициатива, къахьегам хьинар айлена хилара, дерригача халкъа юкъарча п1ейна бахка боаг1ача тайпара нахьабахарфа делаеча ахьа т1а-т1а дукхаг1а нах юкъетхаш уккара.

Заводе к1езига бан производстве тоаяра маькера предложенеш тела рационализатораш. Царех тиъестане укх шера 34 эзар сом маькха рационализаторски ... Белгалбьийна къахьегаш ба заводе дукхача къамех бола нах: оператор С. Л. Бамбатов — гIалгIа, ... оператор И. И. Бурыкин — эрси, ... оператор Я. Кожоев — гIалгIа, ... Р. Сарыков — татар, дукха кхьбараш.

Берриге идеологически болх КПСС XXIV съезда решенешка пятилетка заданеш кхоачашъяра т1аберзабаь хилийта беза — аьлар лела температура йолча сепараце установка начальника С. И. Лечаева. Коллективе деттIа кхетама болх вIаштIехьбаьккхача цун производствени гIулакхаш а дика дех. наха юкъера барт ч1оаг1аг1а хул. Тха установке болх беш ба дукхача моттигашкара бахкна къахьегамхой. Уж нах хьалха хал-хьа боахама тайп-тайпача доакъошка болх беш хиннаб. Х1ахта укказа керда профессий 1омальой хар. зонна важарий хьесапе вIаший новкъостал деш хьалхкув. Цанна юкъе к1езига бац кхетама болх беча шерра бакъа ловцаш бераа пропагандисташ, агитатораш, политинформатораш.

СССР хьалх 50 шу дузача юбилей лакъайодача завода коллективо дохачашъе аьнна т1аийцача мероприятешта юкъе эттара доарх1амег1арех дарх1а эза 15 апреле д1айолаь конкурс. Из т1аерзаьв я заводерча установкий производства культура лакхъяра, политико-массови болх тоабара. Цхьа хьаллара моттиг лаккара тоовсаш боаржабаьча цехий, установкий, белгалий къахьегамхоша производства эстетика лакхъяра, дика кийчъьча гойтара агитацена завод кийчъяра, кош гонахьен гаьнкаш, зизаш д1алег1а тоаяра г1улакхаш хьаллаьнар. Хоаш махка-

лара, эстетика ший лоарх1ам болаш я къахьегаш онеарле айара. Х1ахта укх предприятие из г1улакх ший тайпара доккха маIан долаш дя. Хьалха завода кол нийслора 1омха тукха доагоп вода моттигаш, мазутех п1еньийза йола оборудовани. Шийхача хана цу хьалашка атта ц1и яла таллора. т1аккха-гаь йолча из мел кхераме да дуьна а хетам. Х1ахта доккха зе а деш цу тайпара хатар укказа цкъа хиний а хиниад. Эттара хьалха из дагаволаш а, х1ахта шоаш болх беш йола моттиг тоаль хоаьена а д1аболаьяр из конкурс. Цох дика пайда баьннаб коллектива. Из дина ковогда № 2 йолча комбинированни установкать хьенана. Хьалха кхоча хьале хинна из х1ана белгтала я кхьачана юкъе а. Завода кор гаьлашка, зизашка, хоалаьд, цхьайола гойтара агитаци кийчьяй. Х1ахта Грозненски художествени мастерскене 12 эзар сома маькха договор отталаь юбилей хьат1ахкачахтахьа завод гойтаре агитацена кийчьеног1олаш.

Цхьабакъьа коммунисташа ин. Р. С. Черезниченкос, Л. Н. Ширяева белгал мазакхлоа цу яхьах бизза пайга эпидга в1аштIехьаьккхаш заводе. Конкурс д1айоланначха тъахханча деношка санна долаш г1улакх х1ана цу боахама талг1е юмаш дац. Цхьаболча кулгахоша хан-хаанахьа тъателаш яхьа баьнначий бахка итогаш, тоам баьккхараш моральне белгалбахап, царех лаьча «молнеш» арахоиаш, цар сурташ хьалтехаш.

— Карог1даьннарий бе боаг1ача тайпара нах а беш, вай кертера уйла, парте новийта хьехача тайпара, т1ерлаъ еза къоастайза йисача проблемашта бахка т1а карара дувлийтараштои — аьлар укказа доклад яьча КПСС Малг1обика горкома секретара нов. А. Барахоева. Вай балха къы а дукха да кхоачамбоацараш. Района мехкалтахоша 1972 шера «1аьржа дошув» дакхара план кхоачаньлбаьц, иштта декхар т1адисах цхьаболча кхьача предприятешта а. Мехкалттахоша кхоачамбоаш белал хьа ца дар бахьан долаш план кхоачаш да ен хьайоаг1а укх караеча шерь Вознесенски газ чакхйоала завод а.

Из г1улакх сихаг1а боккъалгахьа ноаккхийга д1алехаш къамаьлаш дир собране коммунисташа, заводв кулгалхоша. Из хана а дерг дац, нагахьа санна Малг1обика район тах гаргтара хана ший декхар кхоачашде йиш йоацаш дале. Республика кхьача районашкара цу завода белал доаттаер йола г1улакх 1алашде деза.

ЧIАРАВАР ЭКОНОМИКИНА ЙОВЗАШ ХИЛИЙТА

Вознесенски газ чакхйоахача завода производство сррига х1ана ю сьинна автоматизаци я. Из бахьан долаш цига болх беш бола нах дийша а шоай знанеш квалификаци даим лакхъеш а хила беза. Собране дийначох гучадаьлар цу лоарх1амеча г1улакха уккала х1ензьаца хайра торкам т1аухийташ ца хиналга. Заводе къахьегача болх1оех 36 процент бараш ворх1 классе яккхаза ба е вошта аьтча цш б1аь сов1а саг ва уж. Цу нахах заочно техникумашка дешаш массеха саг мара вац. Х1ахта дешара цу д1адолалуш сайриийарча школе деша водаловыкича тъхьа итт сагах шу чаккдоалаш ийг мара вийсанвар. Заводе болх беча къа даьхьеха шин дакъа 25 шу даланза къонабараш хилча уж декха цхьаккха бахьан доацаш к1езига ба. Х1ахта вай мехка х1ана х1арапар юкъера дешара образовани йолаш хулга 1алашдеча хана в1алла да йиш а яц цу тайпара ледарло. Цудухьа завода партийни, комсомольски организацешта, администрацена е боаг1аш критика йир собране къамаьл даьчар.

Планово - экономически отдела доккхаг1волча инженера В. И. Медведева аьлар:

— Идеологически балха аьттув баргбоацш х1ама дац, нагахьа санна къахьегамхошта юкъе КПСС XXIV съезда решенешта шерра пропаганда ца йой. Х1ахта кайцага из г1улакх дика лех ала йиш яц. Деша шоай балха автоматикаца г1улакх долча вай къахьегамхоша къаьстта боккха торкам, т1аблэнйта беза экономически знанеш 1омаяра. Берригача къахьегамхой цу дешара юкъеозана баргбоацилга белгал а доаккхаш КПСС ЦК-ас лаьрхх1а соцам т1аий наб. Х1инзарча этапе технически прогрессаца дувзаденна декхараш толамца кхоачашде йиш яц х1аране ший экономически знанеш лакхъеш ца хуле. Цу деша хайра торкам т1абохийташ хиндац вай х1оаналца. Т1адоаг1ача шера массе тайпара марксистско-ленински курсаш тоадалга 1алашде деза.

По ахар бакъ а деш комсомольски организаце секретара нов. Шварца дийцар кердача дешара шера экономически знанеш кагирхошка 1омайтара керттера торкам шоаш т1абахийта лаьрх1аьга. Хьалха комсомольски политпросс экономически дешар 1омадеш цхьа кружок мара ца хиннача метте укх шера барх1 кружок хургья болх беш.

Кагирхой дешара юкъеозара т1ахьожам доаттабараш царна ашпаш дола новкъостал доаттадаран лаьрхх1а кхаь сагах латта комиссии в1ашаг1ьеллар собране.

САЛОIАМ — ТЕРКАМ ЭШАШ ГIУЛАКХ

— Къахьегача хана санна салоIаш а цхьана хилар лов тхона. Т1аккха дикаг1а йоаз х1аране оамалаш, цун вахар, уйлаш. Из деза тайп-тайпара экскурсеш, кхьйола наьха безам т1аг1оербила мероприятеш в1аштIехьъяхарца — аьлар завода берий беша заведующа, коммуниста нов. Ганстороьевс.

Из деш цар коллектива геттара боккха лоарх1ам болаш да. х1ана аьлча заводе болх беранш дукхаг1а даькъе кагирхой хиларца а уж гаьнчара укказа болх бе бахкарца а. Предприяте кулгалхошта ч1оаг1а новкъа а хеташ дуйцар собране, болх беш бола нах каст-каста балхара д1абуналаш хулаш хилар. Х1ахта из г1улакх боккъалгахьа дакккара дана дарг доацача керттерча г1улакхех ца1 да нахад деша, салоIа, безаме салоIа хьелаш в1аштIехьдоахийташ йоахар массане. Т1аккха дукхаг1а хьалхаш къахьегама г1улакхаш, кагирхой харцхьарча в1аштIехь т1ехьа хургьа, балхал дог лелхаран к1оазтаг1а хургба.

Коммунистий инициативаг1а общежите бахарий бытови г1улакхаш тоахаш комисси хилар. Укказа каст-каста кагирхой харцахьа лелаш, маларш мелаш, порядок телхаеш моттигаш хулар. Из дерриге иштта нийслора культурно-массови болх укказа хайра бош боацандаа. Мукъа ха безаме д1алахьа йиш йолаш кагирхой ца хиннадь. Комиссии хиннача т1ехьаг1а юкъедела хувцамаш хилар. Общежите х1анз Ще уголок в1аштIехъяьккхай. Х1анз цига телевизор отталай, шахматаш, шашкаш, кхыдараш 1алашдьд. Цхьабакъда, культурно-массови болх х1анз а леттIа беш бац цига. К1езига еш лекцеш, салоIаш, сайренаш хилац, йоккхаш, экскурсеш яц, парте, комсомола, къахьегама ветеранашца в1ашаг1кхетараш хилац. Къаьстта ч1оаг1а воаг1ам т1абахайта беза халкъашта юкъера доттаг1ах ч1оаг1деяра. Цу г1улакхах хетаь шиккъо лекци мара йийшац завода къахьегамхошта. Даим шоай балха юкъеметтиге доаттаде деза партийни, комсомольски организацешта кагирхой советски патриотизмах социалистически интернационализмах уйлаца хьалкхебара.

Предприяти социально дег1айоалаяра план оттае болабеннабар укказа, цхьабакъда къаьстта къахьстача службаша шоаш хетараш дайнеш ханнахьа хьа ца ялар бахьан долаш из г1улакх цхьан кога к1ал даккха йиш яц тха, ахаш бехкари ба ела г1ертар завода кулгалхой. Эттара дар шоашта харарча пахаг1ара хьалехар кулгалхой декхар да, х1ахта из ца дер бехктонхане оза иш а ба цар. Завода кертте даттараш шоаш цу г1улакх йоаг1аш йола сагото ен хинабаларе из лоарх1аме г1улакх иштта тоеса дусаргдаца. Къоначча предприятена ч1оаг1а эшаш х1ама да коллективо масса оаг1ора хьара дег1аяра перспективаш йовзийтар цанга хьежжа шоай тахана г1улакхаш в1аштIехьдоахийтар.

Партийни бюрос снартнаки говзох хьалхьара решени т1аийцар. Коммунистически субботника хиннача дийнахь цу г1улакха лаьрх1а моттиг к1езиг дукха майсъеш хилар комсомольцаш. Цул т1ехьаг1а кхы цхьаккха х1ама ца деш 1ийнаб. Ихьиеттел нов... площадка шира ... б1аьг1а 1о ца бог1аш бисаб. Цу тайпара шоаш хьалха е аьнна ч1оаг1аьь мероприятеш кхоачаньлга моттиг латт хьоаш т1ахьожам доаттабаш партийни организаце. Из цуй балха эттара доккхаг1а йола кхоачамбоацар дерх1а деза. Партбюрос ший балха к1езига пайда бу коммунисташа шоай декхар кхоачашларах юкъарча собранешка ела отчетох. Цу г1улакхо КПСС члений производствени хьинар айдертлар, политико-массови балхаца цар бехктонхам лаьхбоертар. Х1ахта из массане лакха бодийга г1уш дар, ер собрани д1айоланса эшшача боараме уллаьхьа коммунисташ т1а ца бахкан бахьан долаш тоъала ха йола йийза хиларгд.

С. МАЙСИГОВ.

Москва. Доккха доттаг1ал да Шелковски к1ада деча комбината к1ададераштой царна к1ада ду автоматически пневморапирни станокаш (АТПР—100) леаттаеча Подмосковьерча Климовски машинкаш эча завода коллективан юкъе. Комбинате йиллай цу станокаш цхьаца йола уллаши экспериментальни участок.

Керда оборудовани караерзарон цунца беча балхох йиш хулийтаргья къахьегама хьалаш тоаде. Шу чакхдоалаш предприятие планаьл сов1а арахецаргда 200 эзар метр к1ада.

СУРТА Т1А: комбинате АТПР-100 яхь керда 20 станок эттаре хьалтаре карахерзайьрех йола, Шелковски к1ада деча комбинатера ФЗУ йистельяхка къона ткачиха комсомолка Надежда Данилова. Продукци дика ара а хецаш цо норма 110 процент кхоачашъю цо.

А. ПУШКАРЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

Оаха яздаьчун лерагIа

Укх шера 19 мае арадаьннача «Сердало» газета т1а кепатехаяр «Безне бараш лоххаша а»... аьнна корта а болаш нов. Шакриева язьаь статья. Грозненски районерча Ленина ц1ерагIча колхоза хьакхий-товарни фермера кхоачамбоацараш дувцар цу т1а. Из г1улакх тахкар а де дезаш дар а дехаш оаха шийта дахьийтача письмона укх тайпара жоп дийтад редакцега Нохч-Г1алг1ай республика юрта боахама министра нов. Полушкина:

— «Безне бараш лоххаш а»... аьнна корта а болаш «Сердало» газета т1а 19 мае арадаьннача статья т1а дувца кхоачамбоацараш хиналга бакъхилар д1ахоийт Нохч-Г1алг1ай АССР юрта боахама министерства. Уж кхоачамбоацараш д1адахара де дезараш х1анз деш да. Свиноводчески комплекс укх шера VI квартала болх бе йолалийтара шоай беррига ниэ т1аберзабаь къахьегаш ба «Чечингколхозстрой» объединене, «Гипросельхозстрой» института, Ленина ц1ерагIча колхоза кулгалхой».

Шаьла района Курчалой юрта культура ц1ен балхаца кхоачамбоацараш дувцаш яр «Мица хьабоаккхаргба ч1ега?» аьнна корта а болаш 11 мае арадаьнна заметка. Цох наьца редакцега КПСС Шаьла райкома секретара нов. Абаева язду:

— «Мица хьабоаккхаргба ч1ега?» аьнна корта а болаш «Сердало» газете 11 мае кепатехача статья т1а дувцараш бакъхилар д1ахоийт КПСС Шаьла райкомо. Из статья культура учреждений совещане йийцай. Курчалой культура ц1ен директора нов. Ибрагимова ч1оаг1а бехк баьй. Культура ц1ен болх тоабара де мел дезар х1анз деш да.

Гудермесски локомотивни депо И. А. Кучеренкос фрезеровщикаьла болх бу дукха ха я.

Шийгара лаккара хьеххамаш гойташ х1ара бетта производствени план т1еххоачакьом хьаьнаг1а ю. Тепловозашта эша деталаш кийчьяра д1абахача бетта план 130 процент кхоачашйир И. А. Кучеренкос.

СУРТА Т1А: И. А. Кучеренко зуда к1алам йола мастерски ма йоал.

Т. АРЧАКОВА сурт.

КАГИРХОШТА ЛАЬРХIА УНИВЕРСИТЕТ

Правови знанеш университете курсаш хьайийхай Шелковской районе.

Курсий декхар да юридически хьакъехьара дешаш комсомольцашта д1адовзийтар, зулаперча г1улакхашца къовсам доаттабе уж кийчбар.

Университето кийчберг1а халкъа дружинашта юкъе г1оргбола, кхетам лакха бола кагирхой.

Халкъа университете в1ашаг1еннай ший тайпара Совет. ВЛКСМ райкома секретарь Багтиеа Надежда Совета ректор я. Университете хьехаш хургба халкъа судьи нов. Федотов, прокурор нов. Неткачев, милице начальник нов. Свальнов, милице начальника заместитель нов. Давлетов, КПСС РК инструктор нов. Томилин.

Укх деношка университете хьалхара занятеш хилар. Хьалхарча занятье «РСФСР-а Уголовни кодекса юкъера характеристика» аха лекци йийшар гулбенараша В. А. Томилина, «Советски законаш лорадеш» аха лекци йийшар милице начальника заместителя нов. Давлетова.

Хьалхара занятеш массане а уйла т1аозаш чакхъьлар.

Ш. БАТАРБЕКОВ.

ПИСЬМО КЕПАТЕХА ДЕЦЕ А...

Укх шера март бетта «Сердало» газета редакцега письмо язъдьдар город Грозне Дербентски улицаг1арча № 50 йолча ц1аг1а бахача наха Евлоева, Савенкос, Бусаревас, иштта кхычар кулгаш а яздаь. Дуъ цу хьалха хьалдоъ шоаш чубаха диазза в1ашт1ардаьца чухарвар хкераме долаш летнаш лийлха а да, х1ахта цу г1улакха машиншкахьа Грознейски отделене зданей сооружений дистанце служба цхьаккха х1ама а дац, ахаш яздора цар.

Из письмо редакце тахка аьнна дахьийтадар горисполкомага, х1ахта цигара Госархстройконтора начальникага нов. Жабакиницкега.

Цо укх тайпара жоп дийтад редакцега:

«Грозненски горисполкома т1адиллдараг1а Дербентски улицаг1ара № 50 йола ц1а нажаг1а хьахо да хьежай Госархстройконтора инспекци. Цу чу бахача наьа шоай письмо т1а дувцачча тайпара турбаш лийлха а лийлха хий подвала чу ахараг1а ара ваьра а чура а пенаш лийлхаш ц1ем. Ч1оаг1аг1а дола1аб Управлене узаа чуйола цун вьлибаседа-малхбузенара оаг1ув. Редакцега письмо яздаьраша лахача беса цу узоне чухьийда хий д1а ца доаккхаш бунт сов1а ха лаьнхай. Х1ахта бахьан из долаш а телхад ц1а».

Укх тайпара жоп тхога гражданкски сооружений Грозненски дистанце начальника нов. Прилепско:

«Сайханова 107, Дербентски 50-а, Дербентски 48 номераш йолча ц1еной к1аьхара лардаш хоачача кхагаца селикатизаце метода т1аг1ьера доло проектни сметни документаш «Промстройпроект» яхача Ростовски институтага оттайитагаь д1ахоийт гражданкски сооружений Грозненски дистанце».

Укх шера август бетта ланхе белгалдаьча ц1еношта уж балкам де йолалургья Ростовски специализированни г1ишлой Управлени. Х1ахта цу г1улакхе цар лардаш ч1оаг1 а ергья.

СССР хьаьь 50 шу дизарга

ИНДУСТРИАЛЬНИ ЛИТВА

Дерригa тхьаь итт шу мара дац Литва экономика составной дакъа а долаш Советски Союза халкъа боахама юкъейха. Республика экономически дег1авхар къоастаду моттигерча 1алама - экономически ресурсех национально пайда эцара дарха т1а оттаьча ц1еанаг1а.

Исторически лоацаче хана Литва халкъа бокхам т1емон немецко - фашистски оккупацен бохабенна а цул т1ехьаг1а лаьд а дуъ. Къаьстта т1ом хиннача т1ехьарча укх т1ехьарча итт шера, моттигаш яхний. Т1ехьабисаш аграрни мохк хиннача ч1оаг1а дег1аена промышленность, боккха механизированни юрта боахам, хьалхалайтта 1илма дола республика а хиннa д1аэттай Литва.

Промышленность тайп-тайпарча доакъошта ч1оаг1а эшаш дола дукха лоарх1аме лаьттаг1ара доаха рузхьаш дай Литве. Кхерам в1ор, мехкаьтта, цун продуктеш, металлаш, таз, х1ахта иштта машинаш оборудовани вежарашка йолча республикашкара кхоачатоъа. Литвас царна йоьайт промышленни изделенеш юртбоахама продукташ. Эттара ч1оаг1а да тха Российски Федерацецара, Украинацара, лоаллахарча Латвецарен Эстонецарен экономически бувзамаш.

Республика экономически т1ехьакиса хилар д1адоаккхача керттера лоарх1аж болаш хилар халкъа боахама ин индустриализаци. Цул сов1а вежарашха долча халкъаша новкъостал дар бахьан долаш Литва промышленность СССР-е юккъерчул сихаг1а дег1аяхар. 1971—1970 шерашка производства боарам 34-за лакхбелар. Цу 30 шера хьалхьай йоккха 194 промышленни предприяти, хьадаьл промышленноста керда прогрессивни доакъош: станокаш, приборашъ кьайр, электротехника, электроника, хими, микробиологи, г1ишлон индустри... Довзаргдоацаш хувцаденнай промышленноста традиционни доакъош—дайга, дулха - шурий, кхачан доакъош. Уж технически дикаг1а кийчьяьд, тоадиьд. Боккъаллар аьлча керда хьадаьл промышленноста чакъарийн чакъарий чакхдоахеш доакъош.

Заводашкех фабрикашкех болх беш ба материальни производстве болча берригача нахах кхоалаг1а дакъа (1940 шера берригаш 8,5 процент мара бацар). Промышленность дег1аяхара хьакъе Союза юкъерча боарамга кхачай тха промышленность.

Тха республика таханара продукци я чоалханера станокашц приборашц, электронно - вычислительни машинаш, электродвигателаш, искусственни хьовса, минеральни удобренеш, тайп-тайпара йола г1ишлон материалаш, дукха тайпа ткането.» Советски Союза территоре т1а кошаргьир тха кр санна кхо эзар республика. Эзар советски сага юкъе берригa кхойтта саг мара вац литовец волаш. Бакъда йоккха йоацача Литвас арахеш х1ама ца эшшаш мехка тоъал бытови электростанкаш, ах электросварочни оборудовани. Литовски электромоторах оттабаь я мехка пхе даькъах дакъа сов1а йола компрессорни бытовой холодильникаш, ахаш гаргта стиральни машинаш. Вахача нахьа 1000 сага лаьрх1а станокаш хьайра даькъе республикас СССР хьалхарех дунен т1а хьалхарчарех цаь1а моттиг йоац.

Бахача нахьа цхьан сага сих лоарх1аш советски Литвас Советски республикашта юкъе чулла дукхаду пезата баракъьаш, пасташ, ашпи, даьони хьадара даькъе шолаг1ен мебель, кабхат хьадара, химически хьовса бакхара, чкъаьрий дувнара даькъе кхоалаг1ен моттиг лоац.

Литва б1убенна йола дунен халкъашта юкъерча рынке. Цун продукци кхоач дунен 70-нен дукхаг1ча мехкашка. Метала теда станокаш, электросварочни оборудовани, ЭВМ, электродвигателаш, басар хьокха аппараташ, кхувш доаг1ача берашта йола велосипедаш, дулхен шурий продукташ, кхы дукха х1амаш а Литва заводийн фабрикийн марка т1айолаш арайоалараш.

Йовзавг1оацаш хувцаденнай литовски юрт. Къаьст-къаьста йоача отаргашта метта хьалхуй хоттоь колхозийн совхозийн посёлкаш. Цу лоарх1амерча социально-экономически процессо оалангара дувц юртара нах д1а-юха кийсбара г1улакх. Халданза тоаду ахархой вахара хьал. Доккха новкъостал ду ахархошта латчебьалкхаче.

Х1анзарча техникас новкъостал ду литовски ахархошта. Дерригa хлат комбайнашца чузи, механизаци яь фермашкарча халача балхашта. Боккха теркам т1абохийт лаьтташте мелиоратни яра. Буржуазни Литве къайллача дрежаеца 20 шера 12 эзар гектар лаьтта мара лоцкъаданзар, х1ахта х1инз иштта цхьан шера доцъаду 130 эзар гектар лаьтта. Советски 1адал латтача шерашка дерригa а т1оадал дукха йоален ушалашен дола 1,3 миллион гектар кула оаха лаьттен даьг1енаш хиннай. лаьтта доцъадиьд. Х1инз цуцих 1970 шера бахача нахьа цхьан сага сих лоарх1аш 124 килограмм дулха (даьккха дулх) 791 килограмм шурех хьашкар. Цу хьоккхоммашка диллача Литвас мехка хьаларех Европе хьалхарчарех йола моттиг лоац.

Материальни производства доакъош ч1оаг1а дег1адоаг1аш хиларо хьажийтал ч1оаг1а халкъа валара хьал хадданза лаккхара эша дика хьалаш. Республика къахьегаш доходаш дув даьлбал йин дакъа х1ара шера д1адоххийт бахача нахьа къоастамаш кхоачашдаргьа, хьалхуш йоаг1а т1ехьа кхаьргеи кхеташ баларгеи, уналц1ено лораярга, общества къахьегалурередоцача членашка. Укх т1ехьарча пхе шера бахача нахьа цхьан сага сих лоарх1аш реальни доходаш 44,3 процент лакхъеннай.

Доккхий толамаш дахьад 1илма кадраш кийчъеча, халкъе просвещение. Т1ом хилалехь хьалхаг1а к1иннача лаккера образовани йолча нахах дукхаг1а 1илма болхлой ба х1ана Литве. 10 эзар сага лаьрх1ача студентий дукхала. Литва т1ехьяьлнай Англи, Франци, Швеци, Канада санна долчу экономически дег1адаьккхача мехкаш. Т1ом хилалехь хиннача беррига дешархойл дукхаг1а ба х1ана Литве юкъерча дешара школашкахь юкъерча специальни дешара заведенешкахь хьехаш бола хьехархой.

1971—1975 шерашкарча пхе шера плана т1а республика халкъа боахама дерригa доакъош пропорционально дег1адоаладе дерх1. Керттера лостам ба 1илма-технически прогресс сиххьара к1ийлеш т1а камогта интенсификаци яри экономически эффективность лакхъяри. 1975 шера т1аккхетача къамаш дохода 90 процентал к1езигаг1а доацаш т1аккхетача промышленни продукцех 80 процент гаргтех хала дела къахьегама сарле лакхьяре чотах. Бахача нахьа цхьан сага сих лоарх1аш къаман доход 1800 сом сов1а лаза, вешта аьлча 1970 шера хиннача 28 процент дукхаг1а. Промышленни продукци пхе шера 1,5-за дукхаг1а яккха лерх1.

Б1арча хьайийцача промышленностах сихаг1а дег1айоаг1арга нефтехимика, химически промышленность, машинаш металлах х1амаш хьаелга, г1ишлон материални промышленность, х1ахта иштта мебельни дахчах х1амаш ю промышленность. Республика хьахурга промышленноста керда дакъа — мехкаьтта чакхдоахи промышленность. Д1адахача шера Мажейкиа хьалъе йоланай мехкаьтта чакхдоаккхача завода хьалхара арг1а. Пятилетка чакхйоалаш болх бе йолалургья из.

1971—1975 шерашка кхоалаг1а дакъа лакхлургба общественни юртбоахама производства боарам. Пхи шу чакхдоалаш бахача нахьа цхьан сага сих лерх1аш 143 килограмм дулха 862 килограмм шурех яьха лерх1. Мелиорацена йоккха программа кхоачашъе, техникаш хьайбаш леладу фермашки хьалхьа лерх1. Барх1лаг1ча пятилетке деш хинначул 45 процент дукхаг1а хьайдерга нах чубаха ц1енош.

Керда пятилетка — из республика вахаре хинна белгала дола дукхалаш а дикала а толамаш да. Литовски халкъ кхьача советски халкъашца цхьана б1убенна экономически социальни прогресса новкъа дола, ше тхо ца деш къахьегарца коммунистически кхоане гарга а йоалаеш.

Александрас ДРОБНИС, Литовски ССР Госплана председатель.

ЮРТБОАХАМА ТЕХНИКАХ ДИКАГlА ПАЙДА А ЭЦАРГБА, ЛОРА А ЕРГЬЯ ВАЙ!

(Йистедоалар. Долалур 1-ча агlо тlа).

Колхозхой III-ча Еррингсоюзни съезде къамел деш, КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева белгалдаьккхад «юрта боахамс Iилма - технически прогресс яр дукъад керда машинаш, химически удобренеш, производства къийола средствааш дукхагlа лоаттакрах доалаш ца хилар. Цу процесса дlакъоастаде йиш йоаца, хьинаре дахъа латт эффективно, эггара дукхагlа хlама хьадаргдолаш лаьттах, удобренех, хlара машинахи производствага дlадахийтача хlара сомахи пайда эцарах».

Дог дизза раьза хиина, из указани хьа а эцаш, оаха тlаэц:

тракторашта технически эксплуатаци яра боарам лаххбара, къахьегам вlаштlехьбаккхара, нормированаш яра, алапе дикагlйола нормаш массанахьа юкъе йоалаяра чотах укх шера тракторни парка балха овсарле пхи процент лаккхьена да тха области 800 керда машин эцара нийса, плати силоги чузцача комбайнаша, свекла чуица машинаша дийнахьбус беш бола болх юккъера лаьрхlа 5—6 процент совбоаккха;

Юртбоахама балхаш дара шийханнахьа машинно - тракторни парк кийчъе, техникаш гlулакх делгем лораелгем тоаде, машинаш болх бара ха йlаьхъе, болх бyургбоацаш лаьрхlа уж ханаь хьалха юкъера йоахилга дизза дlадакха.

1975 шу тlаккхоачаш хlара тракторни бригада технически гlулакх деш йола пункт хилийта, совхозийи колхозийи юртбоахама техника лаьрхlа йолча площадка е кхоаленашка лоаттас. Шин шера йолча хана лакхера квалификаци йола трактористаш 75 процентага кхачийта;

шийханнахьа кхоачамдиллал доакъар кийчде, хьалха кхача ка бола культураш 10—12 балха дийнахь чуйица яха, ганараш — 15 дийнахь, хьаькlаш — 1 ноябрь тlаккхоачаш, шекара свекла — 25 октябрь тlаккхоачаш чуйица яха. Октябра 55 шу дуза ди тlаккхоачаш заводашка дlачулла а. Цу хана аьба лаьтта оахилга чаккхдаккха. Из деш дерригa балхаш lеттара дика чакхдаха.

Тхо ихайк мехка трактористашка, комбайнерашка, шоферашка, берригача механизаторашка юрта боахаме йолча хlара машинах чlоаггlа пайда эцара, машинно-тракторни парк лорайра, минеральни удобренеихи еррига материально-технически средствашь эффективни пайда эцара шерра социалистически яхь лацара тlахьехаш.

Оаха тlахьех ше, новкъостий, шоай профессох доккхал дара, шоай говзал хаддаппа эргаьнкха тоаяра, деш дола балхаш чlоагlа дика дара тlехь къовсам лоаттабара, балха смени нормаш кхоачаш а тlехкхоачаша яра, шоашка хьаенна техника лораеш лелаяра, мехдаьтта продуктай, запасной оатхалий, ахчан средствай кхоам бара, кхерамзлен техника правилаш цlенхаштта кхоачашчъяра.

Йоккхача техникада lалашъяьча дукхача доакъоех латтача чоалханерча юртбоахама хlанзарча хьалашка гlулакха аьттув боалар трактористий, комбайнерий, шоферий, мастерий - наладчикий, ремонтни болхлой, тракторни бригадий бригадирий инженерно-технически болхлой, агрономий, специалистий, колхозийи совхозийи, хlаьта шерта юрта боахама гlулакх деча организацей а кулгалхой болх деррlа вlаштlехьбаккхарах тийша да.

Тхо теш, мастерашка - наладчикашка ремонтни болхлошка шоай ханнахьа а дика а технически гlулакхаш дара, кхаьнга болх беча хана сха машинаш сиха тоадра долла хlама деграхиларах. Колхозийи совхозийи специалисташа а кулгалхоша а дукхагlа теркам тlаботхийтаргба боакамашка механизаторски кадраш кийчъяраш тlачlоагlъяран, культурно - бытовой хьалаш тоадара, производствонни квалификаци лаккхъяраш вlашигарга латта профессеш майогга могаяран. «Сельхозтехника» объединеней кулгалхошка инженерно-технически болхлошка тоадергда колхозаши совхозаши запасной оатхалашца, материалашца, оборудованеца lалашъелга, юхаметтаустача деталей номенклатура шоръергья, ремонтни юртбоахама производствана гlулакх деш дола кхlагдола балхаши дерегlа хургдола гlулакхаши дергда. Промышленни предприятейи конструкторски организацейи болхлоша дикагlа ергьа арахеца техникей запасной оатхалаши, лакхдергда машинаш тешшаме а йlаьххача хана а болх беш хилар, Т-150, Т-150К, К-700 яхача тракторашца болх беш йола машинаш арахецилга лаххдергда.

Iилма учрежденей lилмахошкарех болхлошкарех оаха дех кхы а эргаьха тоаьь машинаши агрегаташи хьаеш, юртбоахама техниках пайда эцара, цуна гlулакх дара, ремонт яра керда технологически процессаш уттаеши йолаш ераш тоаеши, механизаторий къахьегам вlаштlехьбоаккхаш бу тохкама болх лакхбар.

Юрта керттера саг механизатор ва аьнна болхкхача безамца новкъоста Л. И. Брежнева аьначa дешашца дог гlоздаккх тха селханарчул тахан болх дикагlа бе а, партей халкъен тхоах бенна тешам тхоай къахьегамца бакъбе а.

Деза новкъостий!

Къахьегама коталонаш лаьха пакъагlорга вай дезача цlейна — ССР Союза хьаь 50 шу дизара, доккха дакъа лоацаргда вай мехка коммунизма материально-технически база хьаяра юкъе.

Ихайкарал дийца а дийца, зlамийцал Ниро-воградски области колхозийи совхозийи еррига трактории бригадашка.

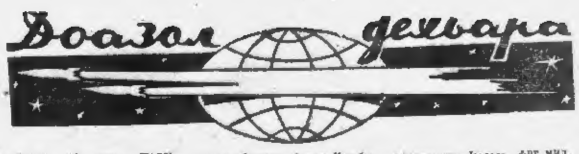

ПРАГА, 10 июнь. (ТАСС). ЧТК агентствас беча хоамах, вийзагlа дlалаьпар Марианске — Лазнера Праге регулярни рейс еш хиина «Л-410» яха чехословацки граждански самолет.

Самолет лочкъалча, малаш-б хевш воапача шин саго самолета экипаж самолет ЧССР доазал дехьа йоаккхача а Франкфурта-на-Майне юкерча Вейдене Iойоассаеча а отттайр. Самолета тlа хинав 15 пассажир.

Самолет йигача герзаца кийчбеннача наха гера теха вийнав самолета командир. Шин пассажира човнаш аьй. Самолет Iоесачул тlехьагlа бовда беннабар самолет йигараш, бахьа Малхбузен Германе полице хьалийнар уж.

●

БОНН, 10 июнь. (ТАСС). Города Вейдена прокурора аьлар чехословацки самолет ФРГ-е йигараш «эггара боккхагlа бехк хургболча тайпара сигала гlаьр дарах» (пилот верах) бехке беш ба. Сигал гlаьр дара духьал лоаттабеча къовсамах дlадаха шу чаккхдоалам тlайийцача законагlа кхитта хlама дарах 10 шерагара даллалца набахта валла суд ю.

●

ПРАГА, 10 июнь. (ТАСС). ЧТК агентствас беча хоамах, селхан чехословацки lаьдало ФРГ МИД-агара хьадийхад чехословацки пилот вийнеи «Л-410» яха чехословацки самолет йигаи нах хьабалар.

●

ПРАГА, 10 июнь. (ТАСС). ЧТК агентствас беча хоамах, Чехословакена юха хьаеннай 8 июне регулярни рейсагlа Марианске — Лазнера Праге йодачара пизагlа дlа а лаьпа Вейдене, Франкфурт-на-Майне (ФРГ) йига хиина самолет. Праге юхаккхьчаи самолета шоллагlа вола пилоти човнаш хиина шин пассажирл. Федерачча гlаьрахоша вийна самолета командир — кхаь бера да ва. Я. Мачицы дакъа цlадепал.

●

НЬЮ-ЙОРК, 10 июнь. (ТАСС). Линейни пилотий ассоциацей кулгалхошта юкъерча Федерацие президента О. Форсберга ООН Генеральни секретарагара Вальдхаймагара дийхад де дагаьла граждански авиаце самолеташ дlаккхувла нах хьулабеча а цу тайпарча наха судага гlоладаlазар де ца тигача а мехкий хьакъехьара гlулакхаш оттадара сиха Кхерамзлен Совет гулъелга.

Телеграмма тlа белгалдоаккх самолеташ тlарча пассажирашта экипажашта цlенхаштта кхерам тlатоссаш — самолеташ дlаккхувлилга кхераме лаьхлуш хиларца дукзадена Федераци ше даиза ца ялар.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ СОВЕТА, ЗАВОДСКОЙ, ЛЕНИНСКИ, СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОННИ СОВЕТИЙ ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТАШ ДlАЯЗБАРАХ БОЛА

ХОАМ

Грозненски городской, Заводской, Ленински, Старопромысловски районни Советашта байначей дlабоьшначеи депутатий метта депутаталла бола кандидаташ дlаязбаь баьннаб.

Окружной хоржамий комиссеша депутаталла болча кандидатаьлла дlаязбаьб:

ГОРОДСКОЙ СОВЕТЕ:

Воронцова Тамара Федоровна, 1949 шера яьй, ВЛКСМ член, «Грознефтехимремонтстрой» треста № 3 йолча ремонтно - гlишлошъеча управлене штукатур-маляр.

Кандидатура оттаьй № 11 йолча хоржамий округе гlолла «Грознефтехимремонтстрой» треста № 3 йолча ремонтно - гlишлошъяра управлене болхлой, инженерно - технически болхлой, гlулакхерча наьха коллективо.

Шидаев Абуязид Идрисович, 1944 шера ваьв, ВЛКСМ член, № 2 йолча гlишлой материалий Грозненски комбината энергоцеха электромонтер.

Кандидатура оттаьй № 148 йолча хоржамий округе гlолла № 2 йолча гlишлой материалий Грозненски комбината болхлой, инженерно - технически болхлой, гlулакхерча наьха коллективо.

Вахаев Рамзан Висаевич, 1920 шера ваьв, КПСС член, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета председатель.

Кандидатура оттаьй № 176 йолча хоржамий округе гlолла «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни завода болхлой, инженерно - технически болхлой, гlулакхерча наьха коллективо.

Соломатин Дмитрий Иванович, 1926 шера ваьв, КПСС член, «Грознефть» объединене бурув деттача балхий Октябрьски управлене вокхагlвола буровой мастер, начальник.

Кандидатура оттаьй № 232 йолча хоржамий округе гlолла «Грознефть» объединене бурув деттача балхий Октябрьски управлене болхлой, инженерно-технически болхлой, гlулакхерча наьха коллективо.

Солтамаков Мехьте Руслан, 1935 шера ваьв, КПСС член, «Грозгипросельхозстрой» института директор.

Кадидатура оттаьй № 259 йолча хоржамий округе гlолла «Грозгипросельхозстрой» института болхлой, инженерно-технически болхлой, гlулакхерча наьха коллективо.

Малюга Анатолий Георгиевич, 1945 шера ваьв, КПСС член, мехкдаьтта промысловы геофизика Еррингсоюзни Iилма-тохкама института Кавказски отделене прибораш еча цеха вокхагlвола инженер.

Кандидатура оттаьй № 262 йолча хоржамий округе гlолла мехкдаьтта промыслови геофизика Еррингсоюзни Iилма - тохкама института Кавказски отделене прибораш еча цеха болхлой, инженерно - технически болхлой, гlулакхерча наьха коллективо.

ЗАВОДСКОЙ РАЙОННИ СОВЕТЕ:

Карев Александр Андреевич, 1926 шера ваьв, КПСС член, Заводской района чурча гlулакхий отдела начальник.

Кандидатура оттаьй № 21 йолча хоржамий округе гlолла Заводской района чурча гlулакхий отдела болхлой коллективо.

Веревкина Елена Георгиевна, 1945 шера яьй, КПСС членалла кандидат, комсомола ГПТУ-1 йолча комитета секретарь.

Кандидатура оттаьй № 65 йолча хоржамий округе гlолла ГПТУ-1 йолча болхлой коллективо.

Федоренко Клавдия Васильевна, 1951 шера яьй, ВЛКСМ член, Грозненски химкомбината компрессорий машинист.

Кандидатура оттаьй № 71 йолча хоржамий округе гlолла Грозненски химкомбината болхлой, инженерно - технически болхлой, гlулакхерча наьха коллективо.

ЛЕНИНСКИ РАЙОННИ СОВЕТЕ:

Инуркаев Абдулла Нуригаметдович, 1936 шера ваьв, КПСС член, КПСС Ленински райкома секретарь.

Кандидатура оттаьй № 23 йолча хоржамий округе гlолла «Дружба» картонажни фабрика болхлой, инженерно - технически болхлой, гlулакхерча наьха коллективо.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОННИ СОВЕТЕ:

Коновалов Борис Павлович, 1931 шера ваьв, КПСС член, КПСС Старопромысловски райкома секретарь.

Кандидатура оттаьй № 42 йолча хоржамий округе гlолла «Грознефть» объединене бурув деттача балхий Старопромысловски управлене болхлой, инженерно - технически болхлой, гlулакхерча наьха коллективо.

Горисполком.

Тlем хиъначул тlехьагlарча шерашка йоазаргйоаццача лаьннай Белград, Югославии столица дукха районашка — Шумица, Небурдов, Нардача Белграде урагlдоалар вlаштlердаь цlенош, хьаьпаьй норда шнолаш, йоккхий универмагаш, кинотеатраш.

СУРТА ТlА: Нордача Белграде.

В. ТЕРЕХОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

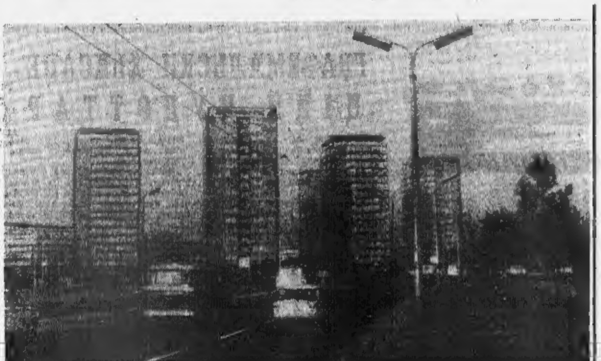

Шийгlулакха говзанч

Коммунистах - къахьегамхочох дакха хьакъ долаш мел дола гlулакхаш шийна чуьй цкъана тарду цо. Иштта оалар цунах парте райкоме, райисполкоме, Урус-Мартана района «Горец» совхоза парткоме.

Йlаьх а шер а ейай районни центра улицаш.

Сонийгlаьнашта юкъе дагlа хlанаарча тайпара дола хоза цlенош. Царех да Луговая улицагlара № 58 йола цlа. Цу чу вах коммунист, совхозе дикагlвола токарь Мунаев Султан Асхабович. Хьаьнила, ираз долаш вах.

Юрта вахача хlамига а нокхйа а чел волча сага вовз из. Сий ду цун дог цlена долаш саг хиларах. Фуннагlа хатта, дагабоала, хьехам эца, новкъостах деха болх из волча. Из депутат хиларахи моллагlа а нийсача новкъа лакхха цуна хоргдоландаьи баха а ца Iеш. Из дика хов дукхача шерашка цуна яьала болх беши бахаши хьабоагlараштта.

1965 шера дена КПСС член, парте райкома член, совхоза парткома член ва, хlаьта райсовета депутаталла хlанз шоллагlа хержав из. Хоахета мичад иштта сий деши лоархlаши саг хилар. Балха тlара производственни хьокхамаш лайха вар, шийна тlаданала гlулакх механически кхоачашдеш вар эша кхоачам бац цу гlулакха. Уж дерригa гlулакхаш теркалзаь хургдолаш да коммунисташа общественни балха моллагlа лоархlаме участок Султана тlеюллача хана.

Райцентрал арахьа я совхоза кхойтора, цун лоаллаха улл машинно - тракторни мастерской, цигга а Мунаев Султана болх бу моттиг а.

Эггара хьалхагlа нов. Мунаев вийцар сона совхоза кертерча инженера Магомадов Аьмада.

— Кхетадой Iа, — дукха хиннаб тха. хlана а ба цар хьайьча оатхала ваццалца бlарахьежаргволаш бола токараш, башха дика говзанчаш. Цхьабакъда, чоалханегlа дола, оатхалаш кийчъяра хьажкарен балхаш Мунаев Султанагга дайт оаха. Цун. дуккхача шерашка lомаьь ший тайпара токал йолаш, ший болх бокъонца дукхабезаш. болхлочун ейи накха лоаттадеш волча сага яр сайна балха почерк я.

Ахархочун вoI чоалханегlа йола оатхалаш хьае, станокаш тlа болх бе, чертежаш кхетаде Iемад. Из хано хьалхадаьккха да. Цун дай къе бахьаб, делала иштта на сискал ялла мара йоаначча лоамаи зlамигача лаьттан чlегилгашка ялат а кхеден. Цхьабакъда, ша хо кхы юхайоахийтанзар...

Бер долча хана дешдай боацаш виса Султан хала лийнав. Шийлаха йийлай цун ка сискал. Цхьабакъда халонаш кагбаьвац зlамига саг, кхы тlа а чlоагlдаьлла цун дена.

Итт шу хьалхагlа вера Султан цу цехе балха. Цул тlехьагlа токара ученик хилар. Цигга хьоалаз тессар цо говзача токарацa Ибрагимов Вахийца. Из вар Султана эггара хьалха токарa говза Iомаьр а. Болх беча кагирхой сайрийнарча школе деша вода Султан, из йистеьккхачул тlехьагlа — Серноводски юрта боахама техникуме. 1971 шера из дика чакх а яьккхе техника-механика диплом хьаэц. Цхьабакъда, хlаьта а ший станокаьара къаьстац Султан. ДlаIемав из цунна.

Къамаьл деш цун балха ха на йсалр духьа юстара а наьнна дlаоттар во токара болх мишта бу хьажа. Цхьан боаррамагlа тата деш болх бе йолаелар станок лела а лелаш, хьувзаш пружиналгаш санна lолегар металлах хьалдуила аирхаташ... Минута, наl, шиъ. Оатхал хьаяь яьлар. Кlирвенна, безаме бlарахьеж Султан. Керзагlваьлча санна лелац кулгаш. Болх беча цу минуташка станокагарен металлагарен дlамел йиккха хlама цуна диценнад аьнна хеталу. Цунах гуш да ше хержа професси цуна дукхаезаш хилар.

Яйат хеле хала да оалаш да. Бы а халагlа да саг ахаллкхене... Исаков Суламбик, Ахмадов Iумар, Мусханов Суьян — къона токараш, Мунаев Султана учениках ба. Шоах дика говзанчаш хургбоага хьаьхожх пар хlанало а. Цхьан хана Султана шийна Ибрагимов Ваха волаш санна, хlанз царна Султан а ва дика хьехархо.

А. ХАШИЕВ.

ТХОНА НОВКЪОСТАЛ ЭШ

Городера цlадоагlаш е балха делхаш оlашагlкхийттача «гlашло» хьа а воагlа, аьле, оал оаха тхоайла. Тха Стари Сунже 1400 совгlа цlа да, хlара цlагlара 2—3 саг е городе е «Юбилейни» совхоне балх беш ва. Уж дlа-юха кхувлаш № 101 йолаш маршрутни автобус я. Из лел балар тlара сельмаге кхаччалца. Цу юкъе цхьайтта остановка я, - дагlа дето а ша бетта а хьударяла моттиг йоацаш.

Автобусага дукха хьежа йеваш хул, дуккагlа йолча хана еттта автобусаш остановкашка ца сецаш тlехлелх.

Городах оагlув боаллаш улл тха юрт. Цхьабакъда, балача наха бытовой гlулакхаш дечей коммунальни бовхамех министерствоша дукха йоакхо яц тха. Берий бешамаш, яслеш яц бераш дlатела.

Тика тlара дукха хlамаш яц [illegible] уж дуккагlча хана хилац. Мичара эпаргья эша продукташ, товараш? Городера. Хlаьта газеташи журналаши кхайна дезе, уж эца городе гlо, цига хlара саьнга а хьена «Союзпечата» кинекаш.

Дукха эш юрте балача наха, массагlа да уж: берий сурт дала деза хул, садьат тоаде дезаш — из дерригa де а городе аха деза.

Тха юрта хьоашагlа балха дах хьаг тхох. Тамаш эц: хlара бlоагlа тlа фонараш тха. Бакъда, хьай дошаре уж тхох хьегаргбац. Маьркlажа боад къовлабеннача тlехьагlа царех наl летадуш яц.

Хий хьайиде уеттаь колонкаш я, бакъда, цар чугlолла хий хьадагlац. Хино ше лех шийна аттача гlолла арадала моттигаш. Кургани улицагlа йилла водопровод теллай. Хlаьта колонкашта юлера хьасташ нувхаш чухийсе бlара латт.

Юртара хьал дика довза Грозненски райисполкома председатела вон. Эсембаевайна. Бакъда, хувцалуш хlама дац.

М. ГАЙСУМОВ.
А. ЮСУПОВ.

РАЦПРЕДЛОЖЕНЕШ БАЛХА ЮКЪЕЙОАЛАЯРАХ

Хьалхагlа цкъа пайда яйна Iи питательни бака чу кхы чу на йолаш, производственни нехашта пайдена йоацаш дlайоалар. Из бахьан долаш дукха хий а тух а доара, каст-каста ремонт е езаш хулар котельни пишкаш а.

Гудермесски «Мединструмента» завода рационализатораша — керттерча механика нов. Ткаченкос, керттерча энергетика нов. Юлина еначча рационализаторски предложенеех котельни цехе керда насоси станци оттайр.

Насосни станци болх бе йолаеннача гlехьагlа араевлаш йола Iи юха питательни блоке хьачуаха йолаелар. Инженераша из рацпредложени производствана юкъейоалаяр бахьан долаш 6250 сом пайда хиннаб завода цхьан шера.

* * *

Хьалха Гудермесски «Мединструмента» завода пийнеташта лаьрхlа заготовкаш дlателаш йола процесс кулгашца йора. Кlеззига овсарле йолаш бар цу тайпара еш бола болх. Кузнечно-прессови цехи слесараша - рационализатораша Васильченкоси Кузьминови керда предложенеш елар.

Пневматически методаца дlателла йолаелар пийнеташта лаьрхlа йола заготовкаш. Цу балла автоматизаци яр бахьан долаш 900 сом пайда хилар завода коллектива цхьан шера.

Цу гlулакхо къахьегама овсарле лакдйир, кхерамзлен техника а тоаелар.

И. МАНТАК,
Нохч - Гlалгlай Iилман - технически пропаганда цlен инженер - пропагандист.

НАЬХА КЪАХЬЕГАМИ САТЕМИ ЛОРАБЕР

Порядок а бал участкови инспекторан цо болх беш йолча территоро тlа нуллаш ца деш хилча. Ший участке иштта да ва чурча гlулакхий Заводской райотдела участкови инспектор милице зlамагlвола лейтенант Шамурзаев Ваха Сулейманович а. Шамурзаеа гlулакх деча участкерча цхьан улицагlа водар со. Вахас сона хьайовзийтар ший территори, участкови инспектора балха башхалонех дувцар. Маларш тlехдоахаращца къовсам лоаттабар, хулиганаш бехктокхаме оар, спекулянтий кулга хlама тоцар. Из долла хlама хала доацаши кхетадеши да аьнна хеталу цкъарчоа. Зулам ца хилийта хьажа веза, хlаьта нагахьа санна из даь даьнналле, бехке бараш фуннагlа даь а хьалувцен законагlа доагlача беса лаьрагlча тайпара царна тlаlазар деш дела. Цу тайпара уйла яр са дег чу участковена лаьа а наьна водача хана. Цхьан улица тlа тхо долаш са наькъахочунга кхайкар са хьувзаш. Цlенхашта хьажа юкъе боаллаш шод а болаш йола цхьа кхалсаг.

— Кlаьнк са аьнар тlара наьнна хьувз, каст-каста школера тlера вувл, къамаьл дувлар lа цунца, Ваха Сулейманович, — ше дертар фуь ца хош йиш аха йоахар кхълсаго. Дагадоагlа сона цхьаькханаха шиина къамаьл, цхьан общественникаь хьатlа а вена, цхьан дезале халахетар дlатт хлаш. Шамурзаевна дийца. Уканал а Ваха Сулеймановичa де доагlар дергдолга хайра сона. Цу участке бахача наьха вахара участкови инспектора Шамурзаева гlулакх ца доагlаш хlама ца хилар кхетьаир са. Нахаца Iемерза волча цу сага дагахь къайла хlама дайар. Цхьаьнца - шинна дувцаш тхо долхаш, цун вахара хьасехьара къамаьл юкъедаьлар тхона. 1960 шера вена милице балха. 1941 шерагара 1944 шерага кхаччалца Сийлахь-боккхача Дай-мехка тlема фронташка хиннав. Юххьанца танк лелаеш механик хиннав, цул тlехьагlа — танкови взвода командира гlонча. Кристень яхача города юхе тlом беш чов хиннай. Госпиталь. Цул тlехьагlа юха а тlем тlа. Город Чернигова юхе цlаьхха чов хиннай. Массехк правительственни совгlат да. Хьаьха хиннача тlемахочов - гвардейца фу дулурга ший хьинаречa къахьегамца хьахьеккар чурча гlулакхий органашка болх беш ше аькхача хана. Итт совгlа совгlати поощрени я Ваха Сулеймановича личии делла тlа дlаязьаь. Мугlарерча милицеоперагара дlаволавелар из милице болх бе, цул тlехьагlа — отделене командир, хlаьта 1970 шера 6000 совгlа саг вахаш йола йоккха участокелар Шамурзаевна цунах бlу болерах. Цу лаца участке лаьттача оперативни хьало дукха хlамаш хьагойтар. Хулиганство, алаьтар тоар... Каст-каста лочкъораш деш моттигаш нийселар.

Юххьанца ше болх дlаболабеш Ваха Сулеймановича шийна гlончалла хержар шоаш баха моттиг сатийна хилар чlоаггlа хьашт долаш бола нах. Юххьанца ше участок хьайица ха ювцаш, Ваха Сулеймановича йоах:

— Общественность ца хилча, шийхулг доацаш морг ва. Мах баь варгвоацаш доккха новкъостал хlанз а да сона штате боацача болхлошкахьара, дружинникашкахьара, еррига общественносте гахьара. Шоай мукъагlа сона новкъостал деш болча итташ гlонччий цlераш яха йиш йолаш ва со. Хьоадаргва вай, масала, А. Шерипова цlерагlча ГИНЗ шофер Восрухин Иван Абрамович, наьха комбината болхло Бондарь Владимир Васильевич, пенсионер Комкин Федор Иванович, дуккха кхыбараш. Общественни порядок тlехдика хилийтара шоай ниэ кхоачаш мел дола хlама ду цу массане а.

Йахач нахаца хаддаиза болх бар — участкови инспектора Шамурзаева дерригача гlулакхашка керттердар да. Къаьстта чlоагlа уйла тlайохийт цо бераштa, кхувш боагlараштa. Цар гlулакхаш цуна бе-балха доацаш из хетилга хьагучадоал цун дешашкара: «Сатийна Iе магац сона сай участкерча бераша харцахьара вахара никъ лаьцалга холенча». Цу участке мел дола бераш ший лоархl Вахас. Укх тайпара моттиг нийсьелар пхьоl ца доагlар леладеш вар 14 шу даьнна школьник 3., школе ца водаш lара каст-каста, наьха беша дlайийна хlамаш лечкъаеора. Кlаьнк харцахьарча наькъа тlа ца валийта чlоагlа оарцагlваьлар Ваха Сулейманович. Милице берий цlей болхлошца цхьана пайданеча гlулакхашта кlаьнк чlаверзаве вlаштlехьдаьлар цун. Из кlаьнк хlанз ПТУ дика дешаш ва.

Хlара кlаьнкаца малагlа къамаьл де доаз хов Ваха Сулеймановича. Цаl хул къамаьл дича кхоачам болаш, шоллагlчох цун даьна дувца деза, кхоалагlчоа цхьацца хlамаца салехам бе беза. Кагирхошца болх белга Шамурзаева ламал я. Из тайпа дика оамалаш шоьра гуш я цо къахьегача чурча гlулакхий Заводской райотдела коллективе. Цхьа бахьан доацаш дац Ваха шоай коллективе хьийнаре общественник хилар. Ший балха лекхар дизза кхоачашдеш волча цо майор боацаш къовсам лоаттабу чурча гlулакхий отдела личии состава юкъе балха дисциплина телхаерашца.

Бе богlача тайпара мих баьй участкови инспектора В. С. Шамурзаева хьетача къин. 1971 шера 15 июне СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указагlа вай дlаьхен езагlъярех цхьа орден енай Ваха Сулеймановича — Октябрьски революце орден. Республикански милице болхлошта юкъе эггара хьалха из деза совгlат деннар Ваха Сулейманович ва.

Сецца ший участке го а боаккхаш дlаболабу Вахас ший болх хlара lуйрийна. Дика нова из цига бахача наха. Из ва цар къахьегами сатеми лорабер, цо новкъостал ду бераш кхедара, моллагlа а халача хьатlа оттача ваьш хьала дlаотт из.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
чурча гlулакхий министерства политико - кхетама отдела инструктор.

КЪАХЬЕГА ХОВРГДОЛАШ КХЕБУ

Политически кхетам болаш вай хенарча производстве болх бе ховргдолаш дешархой кхебе декхарийла я школаш. МалагIча тоьлаца безам ба, цар уйла малагIча профессеца я хьожаш хаддаца теркал бе беза дешархой. Хьехархой коллективийн шефство лелаеча совхозийн колхозийн декхар ду школе урокашка а производственин практике а шайла кошкъостал де, къахьегама мах бе ховргдолаш берш кхиде.

Юрта бахаме къахьегаргдолаш юрта школашка берш Iомадара боккхача лоархIаме да юрта бахама производствоца уж хьакхаита дахар. Цу хьакъехьа дукха болх бу Наьсаран районан ТIой-Юртарча, Сунженски районан Троицкерча, ГIажий-Юртарча, Шаьла, МалгIабика, районашкарча цхьайолча юкъерча школашка. Укх шера вай республика юрташкарча 39 юкъерча школе 9—10 классийн дешархоша тракториста, комбайнера, шофера кхыйола юртбахама профессеш Iомайир. Ко дешара шу чакхдоалаш итт класс чакхйоаккхача цхьа шар сага аттестатаца цхьана ІЦ классо тракториста, шофер, хьайбаш, кхаш лелдара квалификаци душ удостоверенеш хургда.

Къахьегама кхетам болаш юрта бахама лостам болаш дешархой кхебара республика юрташкарча дуккхача школашка боккха опыт Iоаьлла. Шелковской районан Червленски, Каргалински, Грозненски районан Петропавловски, Первомайски, Сунженски районан юкъера школаш чакхъяьха колхозашкен совхозашкен болх бе ухарш хIара шера дуккхагIа хул.

Цу школай балха итогаша тешаеш хьахьокх, къахьегама кхетам балара тIулакх дика латтачь дешархой къахьегамцара бейаш соболлията, цар дешара дисциплинен тоалуга.

Юрта бахаме къахьега кийчбеча юртарча школай дешархоштe цу дакъерча къахьегама бозам тIагIоргболаш лоерча классашка дена хаддаза кхетам бала беза хьехархоша. Из декхар дика кхетаду Наурски районан Мекен-Юртарча юкъерча школа хьехархойн коллектива (дир. В. Я. Дудко). Школана уллуерча лаьттара опытни болх дика вIашгIехьбьаккхаб ухаш. Лоерча классашкарча берий шоай участкаш я. Цу участкаш тIа юрта бахама культураш кхес, чоалхаме йоаца опыташ с Iомалу берш.

Юртара дешархой къахьегам беза Iомабарам къахьегама мах бе хоаш уж кхетадаран дикагIйолча форма я школай производственни бригадаш, лесничестваш. Цар торо лу теори практикаца цхьана ийсъе. Урокашка хьехархочо хьийхар юрта бахама балхаш тIа чIоагIду бераша.

Шерагара шерага производственни бригадашка, звеньяшка дуккхагIа хул дешархой. Иштта 1971 юрта бахама шера 159 бригаде 30 эзар дешархо вар. 6503 гектара тIара тайп-тайпарча юрта бахама культурай 564 эзар гаргга центнер ялькхар берий бригадаша, пачхаьлкхен ийчон маьхах ши миллион сом хилар цох.

1970 шерада ийседича бригадайи лесничествайи производственни хьокхамаш шозза лакхденлад.

Республика дуккагIйолча районий дешархой производственни бригадаша йоккха опыт Iоаьй. Цу хьакъехьа къаьстта белгалъяккха еза Наьсарен, Шаьла, Наурски, Сунженски районий школай производственни бригадаш. Цу школашка дика вIашт[е]хьдаьккхад эзача профессех беранка болх байтилга.

ДIахо а из болх эрабоахилам тезбарц хIара бригада шийна хьа къоастаьча участка тIа юрта бахама культураш кхеира дерриге балхаш чакхдаха дена. Бригача бригадашка, лесничествашка къахьегамен салаIарен режим, уахцIено делаяра а кхерамален техника а боккъонаш йиза кхоачаргье еза.

Iилма-тохкама учрежденешца совхозашен колхозашен тIадилларца опытнически болх бе дензарийла я дешархой хIара бригада. Юрта бахама опытнический техническии творчествон догIаккхуйлаш хилча бригадерча берий кердадар юкъе доладара безам тIагIоргба, йолаш йола машинаш оргалъха тоае тIергтаргба. Цо торо лургья школита дагадеха деш доза хIама берашка дуккагIа дайта, деш долчун уйла тIалхийта, хIаман хьесап деш уж хьалкхобе.

А. СУРМАЕВ,
просвещени министерствай инспектор.

Питилетка шоллагIча шера «Чечингтаэстрой» треста цхьаккхе участок яц ше тIайнна социалистически декхараш пачхьалкхен плани кхоачаш ца еш. Царна юкъе дикагIчарех лоархIаш я сменин мастер Ибрагимов Салмана кулгалду смена.

«Грознефтехимзаводы» объединене магахь предприяти яц ко ремонтни балхаш ца деш. А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкадьтта чакхдоахача завода установкашта ремонтни балхаш чакхдахара пхе бетта заддин 20-ча мая кхоачамъбьй цар.

Хьинаре къахьегарна белгалбаьнаб цига слесараш-монтажникаш Оздамиров Муса, Пикинер Владимир, Колинков Николай, газосварщик Санин Анатолий, кхыбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аттехьа) слесараш-монтажникаш М. Оздамиров, В. Пикинер, мастер С. Ибрагимов, слесарь-монтажник И. Колинков. И. Пиева сурт.

ИЙДАРХОЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДАРА

Шерра лярждай СССР хьаь 50 шу дизара дика наькъабахара тIехьара социалистически мхь гор. Грозне торговле болхлоштa юкъе, доккхий декхараш тIалийцад цар цу дезача юбилей сийна, уж кхоачандеш къа я хьег. Цу ахье хьалхалаттарех цаI я Грозне универмага № 15 йолча кхалнаьха полтоши плащаши йохкача секце коллектив. Цунна хьалхле лелаю йоккха опыт йолча дукхача шерашка торговле болх баьча Попушинка Зоя Васильевнас.

Укх шера цьаккха бутт дIабахабац цу секце шийн план тIехкхоачаш ца ип. Шо шерIа хьахиппадац уж телаваш. Продавецаша боккха теркам тIабохийт эцархоштa малагIa барзкъаш дуккагIа эш довзара, уж Iалалидара. Эцархоша деча хаттарашка тIоила: царна хов шоай фу де деза. Нагахь санна эцархочо хеташ дола баракъа секце ца хуле, цу сахьата продавецаш хьож из магазина складе дуй-дац. Складе из цийсной, эцархочунга дIахоьийт. Масала, шийна полтув эца еннар пенсионерка Головко Анна Федоровна. Цунна гIаьххьа йола полтув ийсъялдар секце. Полтошка а хьийжа прайоадаш латта йоккха саг ийлача секце заведующе Зоя Васильевнас хьаттар цунга: «Хьайна еза полтув нийсъялзарий хьона, малагIа размер, бос бола полтув еза хьона?» — аьнна.

— ГIаьхха йола полтув яц их шуга, — жоп делар йоккхача саго.

Зоя Васильевнас складера полтув ера йоккхача сага. Иштта моттигаш хIеэита нийслац продавецийн балха тIа. Из гучадоал жалобийи предложенеши книжка тIа хьежача а. Секце болхлошта дог чура баркал оалаш яздаь йоазош мара, раьза ноацаш саго яздаь цхьа дош дац цу тIа.

План кхоачаяьяра доккха гIо ду секце болх беш бола кхалнах чIоагIа вIашн шоайла хьожаш хилар а. Укхаза балха бола ночхий, эрсий, эрмалой, кхыбола кхалнах наьнас баь йижарий санна шоайла барттайна ба. Коллективерча нийснох цхьаккхa а яц ше эшача кошкъоста ях аргдолаш.

Атта нийслац е геттара эIаьита е геттара йоккха размер эшача кхалнаха йола полтув е плащ. Уж тайпа бола шийн эцархой лоархIа йолча учета тIа лоаттабу секце коллектива. Царна эша баракъаш Iалаш а дийя, хоам беш кхьхат доьхьийт.

Шоаш болча хIама эца вена саг дадий гIулакх дий, безаме къамаьл дие, тIохьагIа юхаа безам оттаргболаш наькъавоалах секце продавецаша.

Эцархошта эша баракъаш лохаш хилар, эздийча гIулакхдаша, шоллагIча сезонагIа ма йоагIара йолча фасонагIен бос болеи полтув е плащ харжа хьехий хуш хилар доккха гIо ду продавецашта план кхоачангьеча.

— ДIабахача бьи бетта санна дика кхоачашъюлургьац тхона укх бетта план, — йоах вок кхагIйолча продавеца Мартиросова София Теграновнас. — хIана аьлча полтош дика, дIайийла хIаша. План керттерча дакъе кхоачашъю плащаш йохкарца. ХIаьта а цхе бетта план тIехкхоачашъюлургья тхога.

Ю. ЮСУПОВ.

ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕР

БIаьста юкъе кхачаяле а дIайха дацар дя. Сигале кхаьла яр. Лаьттанцара йIовхал хьажкIаш дIае металргйолаш йолга хоам бир агронома Бултаева.

Хьалхе а ерригача техникана ремонт я а баьнна, хьажкIаш дIаеллехьа кхашка де шея деза балхаш кхоачаш а даь, цу денга дьежаш вар цу хана баьцадараш кхедеча бригадина новкъостал деш хиннa Ачхой-Мартана районна «Орджоникидзевский» совхоза хьажкIашлелархо Чагарбиев Лаьча. ХьажкIаш дIае йолае метаргьа аьна хоам баьчул тIехьагIа ха йоа а ца еш сеялкаш тIехь а тесса кхай тIа баьлар из. Дуккха ца геш хьакхаьчар фу да вьа хиниц сеяльщик.

Цхьан юкъа уйлашка кхаьлттар механизатор.

— ХIама дисарий - хьотI ца деш? — шо шийца лура из.

Дагадехар хьажкIаш дIае лаьтта кийчдеш ше даь балхаш. Гурахье а боарамагIа кIоарга аьхар лаьтта. Лаьттанца Iхйна тIуьна соцаяра а лаьтта шаьрдара а урагIен пхорагIен макхаш даьхар. Кхай тIа хIара гектара кхоккха центнер кхоачийташ минеральни удобренеш яхкар. Иштта агротехнически дикагIа йолча хана чакхдаьхар кхиддола балхаш. Декайрь бутт чакхбалале хIара гектара тIа пхийтта-пхийтта тонн хилла моттатера удобренеш йоарцайир. ГIор яца йолаеча культурана а яь лаьтта дика цамиздаьккхар.

ХьажкIаш дIае йолайча хIара минут, сахьат, ди чIоагIа кхом болаш дар. Агротехнически доаццача хана дIайийтача хьажкIана дикагIа дагI дIахьартдоьга а чунга хьежжа дIахо дола балхаш цо хьатагIа хургдоьга а дика кхетадора Лаьчас. Цудухьа берриге шо тIабохийтар цо хьажкIаш дикой доалдача хаьен дIаера.

ХьажкIаш дIайийна аьгча цхьа макха баьккхар, тIаьхха уж хьаллаьккхьелча шозлагIа. Цу гIулакхо цамиздаьккхар лаьтта йоайир оасара баьцаш.

Цхьа юкъ яьча урагIен кхорагIен культиваци йир Лаьчас шийн участка тIа.

БIарг хьестаь, дега тоам беш латт хIанз Лаьчий хьажкIаш. Шийн кхай тIара аргIанара балхаш чакхдаьча, хьалха санна баьцадараш кхедераша гIо деш хул из.

Укх деношка хилар со Чагарбиен Лаьча волча. ДогIа дийлхачул тIехьагIа, ахканарча бIайхача маллэ геттара тоалий участок. ХьажкIий квадраташ нийса я, оасарах хIама дац кхай тIа.

МалагIа совгIат кийчде лаьрхIад Iа СССР хьаь 50 шу дизара сийна?—аьнна, шийга даьча хаттара хьажкIашлелархочо жоп делар:

— Дезача деношка сийлена накъавахара аз дош деннад хIара гектара тIара 60 центнер хьажкIаш чуэца, хIаьта план 25 центнер мара яц. Хоа сона из дош кхоачашде атта хургдоацилга. Бакъда, хIаьзарча хьалашка хьежжа из кхоачаш хургхилар.

Кхай тIара болх аттача баьча Лаьчас къахьет совхоза мастерскоешка. Кийча а хул хьажкIаш чуэцаш йола комбайн.

Кхы а да ала денаш. Кхаь шера вIаштта капитальни ремонт ца еш болх беш я Лаьчас лелаю «Беларусь» яха трактор. ХIаьта цо цу юкъа кхоадаь доаге йиь тоаьгага дIаккхальчад.

Укх шера а сай трактор капитальни ремонте ца яхийта доп лура. — аьлар цо тхе вIалпий аьаса чаш.

Х. ГАЛАЕВ.

ЧЕМПИОН ВАЬЛАР

Самардийнахь Нохч-ГIалгIай республика шахматни чемпионата тIехьара тур чакхъяьлар. Турнире хьалха латта А. Хаит цхьоллагIча разрядникаца В. Катровскеца лайзар. Из дика дукьва лаьттар Хаита. хIаьта парти цхьаккха кот ца воалеш чакхъяьлар. Лидера 10 очко хилар. Цунца из моттиг къуьсаш яр Х. Ведлижеви А. Сумкини. Царна чIоагIа ковкъарле йир йоккха опыт йолча мастерлла кандидаташа С. Костарновеи А. Богдановеи. Нигахь саппе А. Сумкин, С. Костарновал котваьнналаре коэффициенташка диллача цо хьалхара моттиг яьнна мегар. Цхьабаьда, из хилавзар, чакхъаргъйолаш пешка яр А. Сумкина, хIаьта, С. Костарнове атака юкъа а техе парти хьаьаьккхар. Х. Ведлижевца лайза А. Богданов котваьлар.

Иштта С. Костарнова, А. Богданова, А. Сумкина, Х. Веднижева хIаране 9 очко я. ШоллагIен пхелагIен моттигаш шоайла йийкъар цар. Коэффициенташ диллача шоллагIа призови моттиг яьккхар С. Костарнова. Богдановеи Сумкиней коэффициенташ цхьатарра я, цхьабакъда Сумкинаца лоазам котваларах, кхоалагIа призови моттиг яьккхай Богданова.

Республика керда чемпион Грозненски мехкадьтта институтa студента Хаит Александра хьахьийнхар шахматни теори дика йоазаш ше хилар.

И. ЛАНСКОЙ.

Редактор Т. А. ТЕВОЕВ.

Доазол дехьара

ДОЛАШ ДАРАШИ БАКЪДАРИ

Укх тIехьарча деношка массе а лоархIамерча австрийски прессе керттера тема Москве СССР-ни США-ни юкъе хинна переговораш я. ХIара дешна арадоаш хоамаши, бIарчча оагIош дIалоацаш йола дика доаьха комментареши.

Визит хилале хьалхе ца йоленнача юкхьен буржуазни прессо, тешаш хийца дале, хIаьта цхьадолча газеташ тIа советско-американски переговорий лоархIам ца хьоабеш бита бале, тIаккха хIара ди массаза дола чIоагIа дуццадала доладелар из. Кхьметтел статьяшта керте яздаьр Iодийнача а ходу из: «Москве хиннача переговорий дика итог» «Ца хуйнтаи цхьаца соцабе атомни тIом»? «Нихь беннаб кхерамален гергацара нийсай кIезигдарен дешай хьакъехьара совещани гуллара», «Машаре дахарга гIолла массане а гера дIадаьккхарга». Иштта ба австрийски пресса Москве яьча переговорий результатий юкъара беш бола мах.

Кхьметтел Советски Союз ца езача кепайоазон органашта комментатораштен Москве хиннача переговорий позитивни итогаш царна шеваp раьза хилари харцде ца мегаш, цхьатарра мах бир газеташа. Иштта мах раьза хилар белгалдаьккхар, масала, «Винер цайтунг» яхача правительствени газето «Москвера дика итог» яхача шийн комментаре тIа. Къаьстта аьлча, газето язду: «ТIема опасностех аьлча соглашени боккха политически лоархIам болаш я. США-ни Советски Союзаи юкъера шин оагIерааьара отношенеш дикка тоаенна. Геттара дика кхетадеш да цо дерригача дуненна пайда баьъарг хилар».

Австре Коммунистически парте керттера орган долча «Фалькштимме» яхача газето 30 мае араьйначa шийн номер тIа араьккхар «Долаш дараш бакъдар» яхаш корта бола статья. Цу тIа цо дуоц: «Советски Союзо хийпа яц шийн политика. Хувцаденнад хьалдар—дунен тIарча низий юкъмоттиг. Империализм хIанз ший болаш яц социалистически системина хIама де, Советски Союз лаьнаи дерригача дунен тIа хадданза лакхлу...

Боккъалдар аьлча, Москве аьча соглашенешa дунен тIа эгара йоккхагIа йолча шин пачхьалкхена— империалистически социалистически — юкъе оттайир хила йиш яц аьнна хийтта дика отношенеш. Из дукха, геттара дукха хIама да дерригача дунен тIарча машара».

«Оберэстеррайхише нахрихтен» яхача кхыча газето йоах «Москве лакхерча боаранe советско-американски вIашагIкхетарах дьнна беркат эгара хьалха Европа хургда».

«Австре бахача нахага буржуазни кепайоазаво аьлча общественни хаттара результаташ тоадалду Москве хиннача переговорий итогашта массавар раьза хиларан дика мах беш хилараш. Москве баь барт Австре массанахьа а дакъала буц, улица тIа, балха тIа, городской транспорте, массанахьа а къамаьлаш деча массане а дIаха йодача хана дунен халкъашта юкъера кхоэкам мелаургхиларга дог доахаш дуц.

(Телетайпаца).

Рудольф ВЕНГРАФ,
австрийски журналист.
(АПН).

ГВАТЕМАЛЬСКИ ХЬИСАПЕ ЦIИЙ ЧУДОТТАР

Гватемала лораша дукха яр йоацаш араьккхай СЕДЕСА компани дуккхача шерашка аланий цIий контробандни хьисапе долхаш хилара тешалаш тIадола аьлленя.

ХIаьта Гватемале унахцIено лоракра министерства аьнало доктора Хосе Дульсеса аьлар, шийга йолаш йолча даннех Центральни Америка кхыча мехкашка, къаьстта аьлча, Гондурасен Коста-Рикек йолаш я иштта йола къайлагIара донорски пункташ.

Мехка профсоюзни общественни организацеша хьал а довцаш, Гватемала медицински коллеге Iаьдалгара хьадийхар цу компане ду дуламе гIулакхаш хьем боацаш тахкар. Бакъда Гватемала Iаьдал сагота дац «цIийца базар элаш» дIадаккхара. Гучадьяна мехилара, СЕДЕСА-с хьа а нийлеш керттерча дакъе ВIашагIкхийттача Штатий дарба деча частни учрежденешка юхадехкад цIий. Цул совгIа из компани айхха юкълисна я Гаите йолча «Хемо Карибиэн» яхача американски компанеца. «Гаитянски цIийнерг» хиларах тарра цу гIейра тIа эгара йоацаш йолча цу компане цIий дIаккхуьйт Вьетнамерча эскара госпиталешка.

Гватемала къахьегамхой къе хиларахи Iаьдало хIама ца оалаш хилараха пайда а эаш. СЕДЕСА-ра яхха бизнес яьй цIий гулдарах. Донораш цоай Iаламера нах ба, царех дуккхабараш безаш хIама а доацаш. Цхьа пинта цIий дIалелча кхоач дерригa а дий цетсаль, вешта аьлча дий доллерал кIезигагIа доацаш. Цу ахчах ше дIадена цIий меттаоттадо продукташ эцалургья. Бакъда иштта дIаденнача цIийх нийцача ахчах бах Гватемале дуккагIча дакъе донора дезал.

Кепайоазон аккалашца къамаьл деш СЕДЕСА цхьа директор тIийртар гватемальский цIий нийсача американски лечебницашка кхоачадара «дикъаьла декхарла яц. Цо яхачох, нийца цIий доалол дехьа доккарцo СЕДЕСА-с гIо ду ахча дуккагIа хилийтари бе болх ца хилар дIадаккхаран. «Гватемальски цIий, Латински Америке эцаш мел дар а санна, американски донорий цIел дарегIа хилар дуьца вешдалар чэ».

(АПН). **Н. САПРЫКИН.**

ГЕРЗ ДIАДАКХАР—МИРАЖ ЯЦ

«Кремль — машара проблема боккъонна къастаяра тIехьа я», «ЛоархIаме переговораш», «Дуккхачунга дог доахийта юхь» — иштта керте а яздаь укх деношка арайоах шоай оагIонаш Канада эгара довккагIдолча газеташа. «Глоб энд мейл», «Оттава ситизен», «Деуар», «Гамильтон спектейтор», «Канадиен трибюн» яха а кхыдола а газеташ теркам лаьгI ца болийташ, хьийжар Москве еш хиллача переговорашка, хаддаза хьалхарча оагIон тIа арадаьхар цар советски столицера уха хоамаш. ЛоархIаш долча «Монреаль стар» яхача газето «Москве вIашагIбеттабьлар — дог доахиле йола юкъ я» яхача статья тIа язду: «Кулгаш яздьрех цхьа документ — ракетанта духьаларча оборона системашта доазув оттадарах дола договор юхьаьана хеталургдолчул лоархIамегIа да. хIана аьлча тIаьтIара герз дегIадоахилга ноаэара гIо дергда цо».

«Москве кулгаш яздьча соглашенеша тIехьа тIайоагIача хана хургйолча переговорашта никъ белар, из никъ дог доахиле болалаш а ба. — йоах дIахо газето.— Цудухьа я уж иштта боккха лоархIам болаш а. Уж бахьан долаш дуне хIанз тема мегаргда массане герз дIадаккхар тIамхача йиш йоаца мираж, кхоачаш хургдоаца дунен халкъашта дагадоалларх ца хилярех».

Оттава.
(Телефонаца).

А. ЧЕКУОЛИС,
АПН соб. корр.

26 августе Мюнхене дIадолалургда XX-тIа ахканара Олимпийски ловзараш. Из дара керттерча дакъе долаш хIана кийча да. Чакхдоалаш латт спортивни сооруженешта отделка ярем олимпийски парка территори тоаяреи тIеххьара балхаш. ХургYолча Олимпиада уйла йолаш ях Мюнхен.

Сурта тIа: Мюнхен Олимпиада тIакховчаш.

Сурта тIа юкъе — 290 метр лакха йола телевизиони гIалех 80 эзар сага йола олимпийски стадион.

ТАСС—ДПА.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 июнь

9.30 — Передачий программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Берашта. «Энтель Тентель» Таллинера передача. 10.15 — «Клюквина Колас лелабаь тамашийна хIамаш» яха художественни фильм. 11.20 — Шофер, муль, электроника. 11.50 — Вос бола телевидени. «Эрсий романс». 12.20 — Шахматни школа. Шахматистий разрядникий класс. 13.20 — Кердадараш. 15.40 — Передачий программа. 15.45 — Дешархошта. «Бонивура дог» яха художественни фильм, 2-гIа сери. 16.50 — Пионерий республиканский Двореца ансамбля концерт. 17.50 — Берашта. Тамашийна кино бос. 18.00 — Телевизиони кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.20 — Документальни фильм. 18.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 19.00 — Киножурнал. 19.10 — Дунен халкъашта юкъера обзорени (нохчий меттала). 9.30 — Ялат чуэца кIезига денош яра дисадац. Кийча болий теш тарзы бохкам? 19.30 — «Музыкальни пауза». 19.35 — ДIадагалаца новкъостий. 19.45 — Анчаров. «Дешна тIегIа дие». Телевизиони спектакль. 7-гIа дакъе. ШаьайттаагIа июнь. вIаьрасин. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Вай хенара музыканташ. Сергей Прокофьев. Передача дIахьу РСФСР халкъа артиста, Ленински премий лауреата Рождественский. 22.30 — Спортивни дневник. 22.50 — Кердадараш. Передачий программа.

14 июнь

9.30 — Передачий программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Дешархошта. «Пионераш мутIарск бола». 10.10 — Вос бола телевидени. «Дерригаш а кхиIара» яха художественни фильм. Хьалхара сери. 11.20 — Коммунистлаш. 11.50 — Вос бола телевидени. Экрана тIа цирк. 12.20 — Кердадараш. 15.00 — Передачий программа. 15.35 — Дешархошта. «Бонивура дог» яха художественни фильм. 3-гIа сери. 17.00 — Георгий Димитровах дола телевизионни документальни фильм. Болгаре телевидени. 18.00 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.20 — Хоамаш, реклама. 18.30 — «Шоаш тIайийца декхараш кхоачаш иштта ду. Йолайоахийта ха юхехоачаш латта». 19.00 — Собинов вьа бIаь шу дизарга. СССР — Пачхаьлкхен Академически Доккхача театрера трансляци... — «Ха». Информационни программа. 22.00 — Футболах йола Европа чемпионат. Советски Союза сборни — Венгре сборни. Вельгера передача. Тиштехьача — кердадараш, передачий программа.

РАДИО

13 июнь

6.30 — Юртара Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.25 — Хилларг ашараш (гIалгIай меттала). 8.45 — «Серго везар», «Дакхе езар», «Коммунисташ» яха довцца дуьцараш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Ялье хьадар (гIалгIай меттала). 16.15 — Индустре болха тIа (нохчий меттала). 16.30 — СССР вIашагIъелла 50 шу дизарга. Октябро вIашагIъделла доттагIаш (эрсий меттала). 16.45 — Вай индустриальни мохк. 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — «Шоана хьалхих» яха радиожурнал (нохчий меттала). 19.00 — Москва.

14 июнь

6.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.25 — Нохч-ГIалгIай дьахара ашараш (нохчий меттала). 8.40 — Ленин духха къамах мах баха социалистически пачхаьлкхе вIашагIъеллар ца (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Юрта бахама къахьегамхошта дола концерт (эрсий меттала). 16.30 — Ялх шакха доладае хьалха коммунисташ (эрсий меттала). 16.45 — Нохч-ГIалгIай индустри (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — Кагирхой вахар (нохчий меттала). 20.00 — Нохч-ГIалгIай республика артисташа дов ёикх. 20.30 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан республикен Грознен хуналуш морхаш а йолаш делкъийла тIехьагIа къулбехьен районашка кIезиг-дукха догIа а делхаш, ди а къувкъаш, гIаьдхача боарамагIа мух а хьекхаш ха хургья. Температура республике гIолла 24—29 градуси Грознен — 26—28 градуси хургья. Кхоанен хозанен кхьайолча моттигашка догIа а делхаш, ди а къувкъаш ха хургья. Температура буйсанна 12—17 градуса дийнахьа 23—28 градуса хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051. Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редакторa — 3-44-96; редактора зам. — 3-30-11; белхтекхама секретарa — 3-34-38; партийни дахарен, культурни отделий—3-51-46; промышленноста отдела—3-42-30; юртбахама отдела—3-42-28; кехатий отделийн бухгалтери — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революци проспект 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-51 364051 ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря —3-34-38; отделов партийной жизни и культуры —3-51-46; отдела промышленности—3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/34.

СФ05128. Заказ 4380.